

Vysoká škola logistiky o.p.s.

BAKALÁRSKA PRÁCA

Přerov 2023

Ivan Ladislav Kiňa

Vysoká škola logistiky o.p.s.

**Preprava nadrozmerných nákladov
kamiónov**

(Bakalárska práca)

Přerov 2023

Ivan Ladislav Kiňa

Vysoká škola
logistiky
o.p.s.

Zadání bakalářské práce

student	Ivan Ladislav Kiňa
studijní program obor	LOGISTIKA Logistika v dopravě

Vedoucí Katedry bakalářského studia Vám ve smyslu čl. 22 Studijního a zkušebního řádu Vysoké školy logistiky o.p.s. pro studium v bakalářském studijním programu určuje tuto bakalářskou práci:

Název tématu: **Přeprava nadrozměrných nákladů silniční dopravou**

Cíl práce:

S využitím teoretických poznatků z logistiky silniční dopravy analyzovat podmínky přepravy nadrozměrných nákladů. Zpracovat případovou studii přepravy konkrétního nadrozměrného nákladu společností TECTA Logistic.

Zásady pro vypracování:

Využijte teoretických východisek oboru logistika. Čerpejte z literatury doporučené vedoucím práce a při zpracování práce postupujte v souladu s pokyny VŠLG a doporučeními vedoucího práce. Části práce využívající neveřejné informace uveďte v samostatné příloze.

Bakalářskou práci zpracujte v těchto bodech:

Úvod

1. Přeprava nadrozměrných nákladů jako součást logistiky silniční dopravy
2. Legislativa a požadavky na přepravu nadrozměrných nákladů silniční dopravou
3. Analýza přeprav nadrozměrných nákladů prováděných společností TECTA Logistic
4. Případová studie přepravy vybraného nadrozměrného nákladu

Závěr

Rozsah práce: 35 – 50 normostran textu

Seznam odborné literatury:

GROS, Ivan a kol. Velká kniha logistiky. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, 2016. ISBN 978-80-7080-9525-5.

KROFTA, Jiří. Přepravní právo v mezinárodní kamionové dopravě. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-082-6.

NOVÁK, Radek a kol. Mezinárodní silniční nákladní přeprava a zasilatelství. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-041-6.

PTÁČEK, Petr a Aleš KAPLÁNEK. Přeprava nákladu v silniční nákladní dopravě. Brno: CERM, 2002. ISBN 80-7204-257-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Tünde Molnárová

Datum zadání bakalářské práce:

31. 10. 2022

Datum odevzdání bakalářské práce:

29. 4. 2023

Přerov 31. 10. 2022

Ing. et Ing. Iveta Dočkalíková, Ph.D.
vedoucí katedry

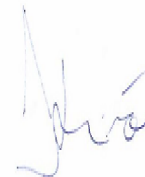

prof. Ing. Václav Cempírek, Ph.D.
rektor

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je pôvodná a že som ju vypracoval samostatne. Vyhlasujem, že citácia použitých prameňov je úplná a že som v práci neporušil autorské práva v zmysle zákona č. 121/2000 Zb., o autorskom práve, o právach súvisiacich s právom autorským a o zmene niektorých zákonov (autorský zákon) v znení neskorších predpisov .

Prehlasujem, že som bol tiež oboznámený s tým, že sa na moju bakalársku prácu plne vzťahuje zákon č. 121/2000 Zb., o práve autorskom, právach súvisiacich s právom autorským a o zmene niektorých zákonov (autorský zákon), v znení neskorších predpisov, najmä § 60 – školské dielo. Beriem na vedomie, že Vysoká škola logistiky o.p.s. nezasahuje do mojich autorských práv použitím mojej bakalárskej práce na pedagogické, vedecké a prezentačné účely školy. Ak použijem svoju bakalársku prácu alebo poskytnem licenciu na jej využitie, som si vedomý povinnosti informovať o tejto skutočnosti Vysokú školu logistiky o.p.s.

Prehlasujem, že som bol poučený o tom, že bakalárska práca je verejná v zmysle zákona č. 111/1998 Zb., o vysokých školách ao zmene a doplnení ďalších zákonov (zákon o vysokých školách), v znení neskorších predpisov, najmä § 47b. Taktiež dávam súhlas Vysokej škole logistiky o.p.s. na sprístupnenie mnou spracovanej bakalárskej práce v jej tlačenej aj elektronickej verzii. Týmto vyhlásením súhlasím s prípadným použitím tejto práce Vysokou školou logistiky o.p.s. na pedagogické, vedecké a prezentačné účely.

Prehlasujem, že odovzdaná tlačaná verzia bakalárskej práce, elektronická verzia na odovzdanom optickom médiu a verzia nahraná do informačného systému sú totožné.

V Přerove, dňa 25.4.2023

.....

Podpis

Pod'akovanie

Ďakujem mojej vedúcej diplomovej práce p. Ing. Mgr. Tünde Molnárovej za jej cenné poznatky, rady a pripomienky, ktorými mi bola nápomocná pri tvorbe tejto práce a taktiež za jej trpezlivosť a ochotu pri spracovávaní bakalárskej práce.

Anotácia

Bakalárska práca sa zameriava na prehľad, význam a organizáciu nadrozmernej a nadrozmernej prepravy. Vysvetľuje pojem prepravy ako logistika a aktuálne podmienky pri príprave nadrozmerného nákladu. Zameriava sa na dodržiavanie vládnych výziev, smerníc, analyzuje celý prepravný proces, ktorý začína prípravou na veľké nákladné prepravy, označením vozidiel a organizáciou prepravy. Práca prináša ucelený pohľad do odvetvia cestnej nákladnej dopravy, stanovuje smer, ciele a cestu k ich naplneniu. Záverečná časť sa zaoberá vplyvom dopravy na životné prostredie. Analyzuje a navrhuje zlepšenie prostredníctvom nových technológií prostredníctvom digitalizácie a inovatívnych technológií. Rozvoj tejto oblasti úzko súvisí so zavádzaním inovatívnych riešení, ktoré sú prínosom pre kvalitu života obyvateľov, podporujú a rozvíjajú podnikanie a ekonomiku štátu a zlepšujú životné prostredie.

Kľúčové slová

preprava, doprovod a špeciálna preprava, vozidlo, životné prostredie

Annotation

The bachelor's thesis focuses on the overview, significance and organization of oversize and oversize transportation. It explains the concept of transportation as logistics and the current conditions for transporting oversized cargo. It focuses on compliance with government calls, directives, analyzes the entire transport process, which begins with preparation for large cargo transports, marking of vehicles and organization of transport. The work brings a comprehensive view to the road freight transport industry, sets the direction, goals and the way to their fulfillment. The final part deals with the impact of transport on the environment. Analyzes and proposes improvement through new technologies through digitization and innovative technologies. The development of this area is closely related to the introduction of innovative solutions that benefit the quality of life of residents, support and develop business and the economy of the state, and improve the environment.

Keywords

transport, escort and special transport, vehicle, environment

Obsah

Úvod	10
1 Preprava nadrozmerných nákladov ako súčasť logistiky cestnej dopravy.....	11
1.1 Doprava a jej význam	11
1.2 Logistika v doprave, výrobné a obehové procesy	13
1.3 Cestná nákladná doprava	14
1.3.1 Dopravné združenia	15
1.3.2 Medzinárodná cestná doprava	20
2 Legislatíva a požiadavky na prepravu nadrozmerných nákladov v cestnej doprave	24
2.1 Cestné a dopravné špecifiká pri preprave	26
2.2 Preprava nákladov	27
2.3 Tahače a podvozky	29
2.4 Náležitosti na prepravu nadrozmerného nákladu	32
3 Analýza prepráv nadrozmerných nákladov vykonávaných spoločnosťou TECTA Logistic	36
3.1 Povolenia a doklady potrebné na prepravu nadrozmerného nákladu	37
3.2 Systém a postup celej prepravy nadrozmerného nákladu	38
3.3 Spôsobilosť vozidiel pre vykonanie nadmernej dopravy	39
3.3.1 Požiadavky na vodiča	43
3.4 Kontrola nadmernej alebo nadrozmernej dopravy	44
4 Prípadová štúdia prepravy vybraného nadrozmerného nákladu ...	45
4.1 Sprievod pri nadmernej a nadrozmernej preprave	45
4.2 Označenie prečnievajúceho nákladu	48
4.3 Označenie zvláštnej/výnimočnej dopravy	49
4.4 Odstavenie a presmerovanie prepravy	52

4.5 Systém a postup celej prepravy nadrozmerného nákladu kombajnov, traktorov, poľnohospodárskej techniky	53
4.6 Návrhy na zlepšenie spôsobu dopravy, lepšie podmienky pri komunikácií	54
Záver	57
Zoznam zdrojov	58
Zoznam grafických objektov a tabuliek	60
Zoznam skratiek	61
Prílohy	63

Úvod

Cestná doprava na Slovensku, ale aj v Európskej únii, sa riadi politikou, ktorej cieľom je zaobstarat' bezpečné, ekologické a efektívne mobilné systémy. Odvetvie cestnej a nákladnej dopravy predstavuje jeden z najdynamickejších prvkov hospodárstva EÚ. Podieľa sa na preprave osôb a tovaru, nadmerných alebo nadrozmerých nákladov, špeciálneho ale aj nebezpečného tovaru, na krátke ale aj dlhé vzdialenosti. Taktiež poskytuje efektívnu sieť prepojenia rôznych krajín v EÚ. Uľahčuje to vysoká flexibilita, ktorá súvisí s cestnou dopravou. Slovensko je dôveryhodným príkladom európskej krajiny so značne vyvinutou dopravnou sieťou, s cestnými komunikáciami ako napríklad diaľnice a diaľničné privádzače, rýchlostné cesty, cesty I. triedy, či európske cesty. Cestná doprava predstavuje až tri štvrtiny vnútrozemskej nákladnej dopravy v Európskej únii. Nie je preto žiadnym prekvapením, že jej právnej úprave je venovaná náležitá pozornosť nielen na vnútroštátnej úrovni, ale aj na úrovni Európskej únie. Európska únia už v roku 2017 predstavila takzvaný balík mobility, ktorý sa týkal legislatívnych zmien a návrhov v cestnej doprave. Po náročných rokovaníach boli v Úradnom vestníku Európskej únie publikované nové pravidlá, zamerané najmä na zlepšenie pracovných podmienok vodičov, osobitných pravidiel vysielania vodičov v medzinárodnej doprave alebo aktualizovanie pravidiel o prístupe na trh nákladnej dopravy. Cieľom bolo najmä zabezpečiť určitú rovnováhu medzi pracovnými podmienkami vodičov a slobodou dopravcov poskytovať cezhraničné služby.

Doprava a mobilita predstavujú súčasť každodenného života obyvateľov Slovenska a zohrávajú v dnešnom svete zásadnú úlohu. Dopravnými službami v nákladnej doprave je preprava tovaru a iných vecí a živých zvierat a s tým súvisiace služby poskytované odosielateľom alebo príjemcom tovaru pri nakládke, vykládke a počas prepravy.

Doprava sama o sebe nič nevyrába, naopak energiu spotrebováva, ale ľudstvo už niekoľko storočí závisí na jej dobrom fungovaní, je podmienkou existencie a rozvoja spoločnosti, výšky a kvality životného štandardu.

1 Preprava nadrozmerných nákladov ako súčasť logistiky cestnej dopravy

Logistika ako interdisciplinárna veda, sa zaoberá optimálnou koordináciou, zosúladením, prepojením a optimalizáciou toku surovín, materiálu, polovýrobov, výrobkov a služieb, ale aj tokov informácií a financií (v podnikovej ekonómii z hľadiska uspokojenia zákazníka pri vynaložení primeraných prostriedkov).

Logistika predstavuje netechnologické výrobné a obehové procesy – zaoberá sa metódami riadenia a analytickými technikami v oblasti dopravy, logistiky a zásob a úzko súvisí s plánovaním. Ide o riadenie dopravných a skladovacích činností organizácie, ktoré zahŕňa riadenie materiálových, informačných a finančných tokov tak, aby boli uspokojené požiadavky zákazníka. Jej cieľom je zabezpečiť, aby správny zákazník dostal v správnom čase a na správnom mieste správnej tovar alebo službu v správnej kvalite a správnom množstve. To všetko pri vynaložení primeraných nákladov. Termín logistika je odvodený od gréckeho základu slova „logos“, čo v preklade znamená rozum, počínanie. Systematickej pozornosti sa však logistike dostáva až po druhej svetovej vojne, pretože efektívnemu riešeniu logistických operácií, napr. vylodeniu v Normandii, sa pripisoval významný podiel na víťazstve spojeneckých vojsk.

1.1 Doprava a jej význam

Doprava alebo aj preprava je:

- úmyselný pohyb, jazda, plavba alebo let dopravných prostriedkov po dopravných cestách alebo činnosť dopravných zariadení, ktorými sa uskutočňuje preprava,
- odvetvie národného hospodárstva zabezpečujúce prepravu alebo premiestňovanie jednotlivých osôb, vecí, správ alebo nákladov. [1]

Cestná nákladná doprava je preprava nákladov po cestných komunikáciách. Táto činnosť je spojená s cieľavedomým premiestňovaním hmotných predmetov v najrôznejších objemových, časových a priestorových súvislostiach za použitia rôznych dopravných prostriedkov a technológií. Na prepravu po cestných komunikáciách sa používajú spravidla nákladné automobily (kamióny).

Gottlieb Daimler(* 17. marec 1834 – † 6. marec 1900nemecký inžinier, technik, vynálezca a priemyselník)v roku 1885v Stuttgarte spoločne s Wilhelmom Maybachom zostrojili prvý motocykel a v roku1886 zostrojil tiež prvý štvorkolesový automobil poháňaný spaľovacím motorom. Bol vynálezcom dnešného typu spaľovacieho motora a konštruktérom prvých motocyklov a automobilov. Bol vynálezcom dnešného typu spaľovacieho motora a konštruktérom prvých motocyklov a automobilov, zväčšil základné rozmery vozidiel a skonštruoval tak prvý nákladný automobil. Postupne v nasledujúcich rokoch dochádzalo k zlepšovaniu technológií. Zlepšovanie konštrukcie a silnejšie motory umožnili stavbu stále väčších nákladných automobilov. Aby bola zväčšená kapacita prepravovaného nákladu, boli nákladné automobily neskôr upravované pre ťahanie prívesu. CND je často oproti železničnej doprave konkurenčne flexibilnejšia. Je to tým, že technológia jej prevádzky je jednoduchšia a tiež vďaka relačnému charakteru jej prevádzky (preprava z miesta A do miesta B). Preprava po ceste sa odohráva na cestnej sieti a tá je prístupná tisícom cestných dopravcov.

Podľa zákona Národnej rady SR (NR SR) č. 534/2003 Z.z. o organizácii štátnej správy na úseku cestnej dopravy a pozemných komunikácií na úseku cestnej dopravy a pozemných komunikácií v znení neskorších predpisov sú orgány štátnej správy:

- Ministerstvo dopravy a výstavby SR – vykonáva štátnu správu vo veciach diaľnic a ciest pre motorové vozidlá,
- krajské úrady pre cestnú dopravy a pozemné komunikácie (KÚ CDPK), vykonávajú správu vo veciach ciest I. triedy,
- obvodné úrady pre cestnú dopravy a pozemné komunikácie (ObÚ CDPK), vykonávajú správu vo veciach ciest II. a III. triedy.

Diaľnice, rýchlostné cesty a cesty I. triedy, vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce sú vo vlastníctve štátu. Na území Bratislavy sú vo vlastníctve a správe mesta. O výstavbu a prevádzkovanie diaľničných úsekov a rýchlostných ciest sa stará Národná diaľničná spoločnosť, a.s., ktorá vznikla 1. februára 2005. Medzi jej hlavné činnosti patrí aj správa, prevádzka, údržba a opravy diaľnic, rýchlostných ciest a ich súčastí a vyberanie poplatkov na vymedzených úsekov diaľnic a rýchlostných ciest za ich používanie.

Cesty II. a III. triedy vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce sú vo vlastníctve samosprávneho kraja (VÚC). Na území Bratislavy a Košíc sú vo vlastníctve a v správe

mesta. [2] Miestne komunikácie sú vo vlastníctve obcí. Účelové komunikácie sú vo vlastníctve štátu alebo iných právnických osôb alebo fyzických osôb.

Pri realizácii nadrozmernej a nadmernej prepravy dopravca potrebuje súhlas od všetkých cestných správnych orgánov pozemných komunikácii po ktorých sa preprava uskutoční. Udelenie súhlasu je súčasťou žiadosti na zvláštne užívanie pozemných komunikácii, ktorú povoľujú:

- krajské úrady, ak prepravná trasa presahuje územný obvod jedného obvodu. Ak prepravná trasa presahuje obvod kraja, povoľuje ju krajský úrad, na ktorého sa preprava začína, po dohode s dopravným inšpektorátom;
- obvodné úrady dopravy povoľujú zvláštne užívanie diaľnic a ciest na nadmernú a nadrozmernú prepravu, ak prepravná trasa nepresahuje územný obvod jedného obvodného úradu dopravy.

1.2 Logistika v doprave, výrobné a obehové procesy

Logistika, interdisciplinárna veda, je systémové plánovanie, služby, tok surovín a materiálov, synchronizácia, riadenie, realizácia a kontrola vonkajšieho a vnútorného materiálového toku a s ním spojeného informačného toku, je cieľom uspokojovať požiadavky zákazníkov. Je zameraná na uspokojovanie potrieb zákazníka ako na konečný efekt a tento sa snaží dosiahnuť s čo najväčšou pružnosťou, presnosťou a hospodárnosťou.

V rozvinutej trhovej ekonomike neobstojí ani jeden podnikateľský subjekt v tvrdej konkurencii, ktorý nedokáže uspokojiť zákazníka dodaním:

- správneho výrobku,
- v správnej kvalite,
- v správnom množstve,
- na správne miesto,
- v správnom čase,
- za správnu cenu
- a v správnom obale.

Definície logistiky podľa Európskej logistickej asociácie: „Organizovanie, plánovanie, riadenie a výkon tokov začínajúc vývojom a nákupom, končiac výrobou a distribúciou v súlade s objednávkou zákazníka tak aby boli splnené všetky požiadavky trhu pri minimálnych nákladoch a minimálnych kapitálových výdavkoch.“ [3]

Doprava a špedícia

Doprava je preklenutie priestoru alebo zmena miesta prepravovaných tovarov pomocou dopravných prostriedkov. Každá zmena miesta sa skladá z 2 zložiek:

- **kargo** – to, čo sa prepravuje,
- **kasko** – to, čo prepravuje doklady.

Špeditérom (zasielateľom) je ten, kto vo vlastnom mene v cudzom záujme a na cudzí účet obstaráva prepravu zásielok z miesta odoslania na miesto určenia. Cieľom špeditárskej firmy by malo byť optimálne riešenie centrálnych a relačných prepravných podmienok z hľadiska obchodných spojení. Špedičná zmluva je zmluva medzi príkazcom a špedičnou firmou. Arbitráž je špekulačná obchodná špekulácia spravidla na burzách, ktorej podstatou je dosiahnuť zisk využitím rozdielov v kurzoch – devízové, tovarové.

S dopravou a špedíciou súvisia pojmy, ako sú:

- dodacie podmienky a INCOTERMS [4],
- dopravné poistenie,
- prepravné dokumenty,
- medzinárodná federácia špeditérskych zväzov FIATA [5],
- skladovanie a preprava.

1.3 Cestná nákladná doprava

CND slúži na prepravu vecí, ktorou dopravca vykonáva na základe zmluvy o preprave tovaru, prípadne inej zmluvy podľa prepravného poriadku a tarify. Vykonávať ju možno len vozidlami, ktoré sú určené na prepravu vecí. Prevádzka osobných vozidiel nie je nákladnou cestnou dopravou.

Podmienky prepravy nákladu podľa zákona číslo 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách:

- prepravovaný náklad nesmie prekročiť užitočnú hmotnosť vozidla,

- náklad musí byť na vozidle riadne umiestnený a upevnený, aby neohrozoval bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky,
- aby nepoškodzoval a neznečisťoval životné prostredie,
- predmety nesmú prečnievať po hrane vozidla, musia byť viditeľné.

Cestná nákladná doprava je podľa rozsahu:

- vnútroštátna cestná doprava
- zahraničná (medzinárodná) cestná doprava.

Kombinovaná doprava (KD) spája v sebe v určitých podmienkach systémové prednosti jednotlivých druhov dopravy, najmä dopravy vodnej, železničnej a cestnej.

Základné pojmy:

- multimodálna preprava je preprava minimálne dvoma druhmi dopravy,
- intermodálna preprava je preprava viacerými druhmi dopravy pomocou jednej a tej istej nákladovej jednotky,
- nákladnou jednotkou sa rozumie kontajner, výmenná nadstavba, cestný náves, podvojný náves, cestné vozidlo, cestná súprava.

Technickú základňu kombinovanej dopravy tvoria:

- nákladové jednotky, ktoré sú rovnaké v rámci rôznych druhov dopravy,
- dopravné prostriedky rôznych druhov dopravy - cestné vozidlá, železničné vozne, kontajnerové lode,
- infraštruktúra tvorená dopravnými cestami a terminálmi kombinovanej dopravy.

1.3.1 Dopravné združenia

V období od roku 1993, kedy vznikla samostatná SR, prešla intermodálna doprava zložitým vývojom, ktorý bol charakterizovaný prerušením kontinuity rastu prepravy v dôsledku rozpadu trhu krajín bývalej RVHP a zmenou jej orientácie na trhovú ekonomiku.

Dominantný podiel na preprave má preprava tovaru v kontajneroch. Z toho vyplýva veľmi široké zapojenie dopravcov do tohto druhu dopravy. Ich záujmy sa jednoznačne stretávajú na miestach, kde mení nákladová jednotka dopravný prostriedok t.j.

najčastejšie v termináloch kombinovanej dopravy. Aj vďaka veľmi dobre rozvinutým priemyselným odvetviam je nákladná preprava po Slovensku jedna z najčastejších, ktorú realizujeme. Nielen od západu po východ, ale aj z juhu na sever a opačne, teda v rámci všetkých samosprávnych krajov. Výhodou cestnej dopravy je predovšetkým vysoká dostupnosť zabezpečená hustou cestnou infraštruktúrou. Pomocou nákladných vozidiel sa prepravuje akýkoľvek tovar, či už pre rôzne spoločnosti alebo osobné veci pre fyzické osoby. V prípade tovaru, pri ktorom nie je možnosť nakládky resp. vykládky vieme použiť na prepravu vozidlá s hydraulickým čelom, ktoré zjednodušia proces nakladania alebo vykladania tovaru.

Prevádzkovanie cestnej dopravy upravuje zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších právnych predpisov, ktorý v ustanovení paragrafu 2 ods. 1 definuje pojem prevádzkovanie cestnej dopravy ako „podnikanie, ktorého predmetom je odplatné poskytovanie dopravných služieb verejnosti cestnými motorovými vozidlami, ktoré sú na tento účel typovo schválené.“ [6] V prípade podnikania v cestnej nákladnej doprave sa dopravnými službami rozumejú najmä preprava tovaru, živých zvierat a tým súvisiace služby. Prevádzkovateľa cestnej dopravy nazývame dopravca.

ČESMAD Slovakia je najvplyvnejšie záujmové združenie na Slovensku profesne orientované na cestnú dopravu. Združuje okolo 1000 členov, podnikateľov v oblasti medzinárodnej a vnútroštátnej cestnej dopravy, ktorí dnes tvoria približne 50 percent dopravných kapacít Slovenskej republiky. ČESMAD Slovakia je záručným združením v zmysle Dohovoru TIR, čo ho oprávňuje vydávať dopravcom karnety TIR. Združenie pôsobí aj v oblasti obhajovania záujmov dopravcov ako zamestnávateľov, snaží sa zlepšovať podnikateľské prostredie na Slovensku a spoluvytvárať hospodársku politiku. ČESMAD Slovakia predovšetkým zastupuje, vyjednáva a ochraňuje svojich členov, a teda aj celú oblasť podnikania v medzinárodnej a vnútroštátnej cestnej doprave. [7]

UNAS [8] bola založená v roku 2010, ako reakcia na zavedenie mýta na Slovensku. UNAS je mladá, rastúca organizácia (www.uniadopravcov.sk). Jej sídlo sa nachádza v Banskej Bystrici je prvou slovenskou organizáciou cestnej nákladnej dopravy, ktorá sa rozhodla vstúpiť do UETR (celoeurópska organizácia dopravcov). Spojenie s UETR umožní UNASu mať bližší prehľad nad európsku politikou v oblasti dopravy a logistiky a umožní aj aktívne lobovať za záujmy malých a stredných dopravných spoločností.

Dopravcom na účely zákona o cestnej doprave je prevádzkovateľ cestnej dopravy a prevádzkovateľ taxislužby odo dňa právoplatnosti dopravnej licencie, koncesie alebo iného oprávnenia, ktoré ho oprávňuje na poskytovanie dopravných služieb verejnosti na základe prepravnej zmluvy, a to v osobnej doprave na základe zmluvy o preprave osôb v nákladnej doprave na základe zmluvy o preprave nákladu. Povolenie na vykonávanie prevádzkovateľa vnútroštátnej cestnej dopravy sa vydáva na desať rokov.

V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy môžeme pod pojmom „podnik“ rozumieť: „podnik je fyzická osoba, právnická osoba, zisková alebo nezisková, akékoľvek ziskové alebo neziskové združenie alebo skupina osôb bez právnej subjektivity, alebo akákoľvek úradná inštitúcia, či už má vlastnú právnu subjektivitu, alebo závisí od orgánu, ktorý má takúto subjektivitu, ktorá vykonáva osobnú dopravu, alebo akákoľvek zisková fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá vykonáva nákladnú dopravu na obchodné účely.“ [9]

Povolením na výkon prevádzkovateľa cestnej dopravy rozumieme povolenie vydané v správnom konaní, ktorým sa deklaruje, že podnik spĺňa podmienky na prevádzkovanie cestnej dopravy. V podmienkach Slovenskej republiky povolenie vydáva okresný úrad v sídle kraja.

Podmienky týkajúce sa usadenia:

- mať priestory podnikania v členskom štáte so všetkými dokladmi o podnikateľskej činnosti technickú základňu vybavenú na prevádzku, údržbu, technickú kontrolu, parkovanie a garážovanie vozidiel a na starostlivosť o osádky vozidiel, o cestujúcich a o náklad v rozsahu poskytovaných dopravných služieb,
- po udelení povolenia musí disponovať jedným alebo viacerými vozidlami, ktoré môže mať v osobnom vlastníctve alebo ich môže užívať na základe zmluvy o prenájme alebo leasingovej zmluvy,
- zabezpečiť, aby bolo v každom prevádzkovom vozidle doklad o poistení,
- byť poistený za škodu na prepravovanom tovare, zamestnávať len takých vodičov, ktorí absolvovali povinnú základnú kvalifikáciu alebo pravidelný výcvik,

- skutočne vykonávať činnosť týkajúcu sa vozidiel s náležitým technickým vybavením – vozidlá musia mať platnú STK a emisnú kontrolu. Nákladné vozidlá pre účely získania povolenia musia byť registrované v Slovenskej republike.

Ďalšie podmienky na prevádzkovanie cestnej nákladnej dopravy sú:

- bezúhonnosť,
- finančná spoľahlivosť,
- odborná spôsobilosť,
- oprávnenie na podnikanie,
- technická základňa
- vedúci dopravy.

Cestná nákladná preprava sa riadi podľa prepravného poriadku. Je to popis rozsahu činností pri zabezpečovaní úloh spoločnosti a stanovenie právomocí a zodpovedností pri preprave vecí cestným nákladným vozidlom medzi právnickými osobami, fyzickými osobami podnikateľmi alebo fyzickými osobami - nepodnikateľmi zúčastnenými na preprave a stanovenie podmienok na uzavretie zmluvy o preprave vecí (nákladu) a jej obsahu podľa paragrafu 610 a nasledujúcich zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, resp. podľa paragrafu 765 a nasledujúcich zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, pokiaľ nejde o obchodno-záväzkový vzťah.

Prepravný poriadok neupravuje ceny a cenové podmienky. Podľa tohto prepravného poriadku dopravca vykonáva vnútroštátnu nákladnú cestnú dopravu vozových a kusových zásielok tovaru na paletách, sypkých materiálov a ostatných materiálov, ktoré nie sú vylúčené z prepravy.

Prepravca prepravuje tovar podľa uzatvorenej zmluvy o preprave, kde si so žiadateľom na prepravu dohodnú všetky podmienky, za akých bude vykonaná preprava. Zásielku sprevádza prepravný doklad od jeho začiatku až do doby ukončenia prepravy.

V cestnej nákladnej doprave je prepravnou listinou:

- dodací list,
- nákladný list vyplnený a odovzdaný odosielateľom,
- denný záznam o prevádzke vozidla – STAZ-ka.

Dodací list Č. _____ spôsob dopravy _____
 č. objednávky _____ zo dňa _____

Dodávateľ IČO: _____ DIČ/IČ DPH: _____		Oberateľ IČO: _____ DIČ/IČ DPH: _____		
Názov (druh)	Množstvo	Jedn. cena	Cena bez DPH celkom	DPH celkom
Vystavil: _____ otisk podpisu		Celkom		
Príjal: _____ otisk podpisu		Celkom s DPH		
		Zaokrúhlené		
		Celkom (zaokrúhl.)		

J + K IGAZ 006

Obr. 1.3.1 Dodací list
 Zdroj: [30]

Organizácia:	Stanočíte vozidla:			ZÁZNAM O PREVÁDZKE VOZIDLA NÁKLADNEJ DOPRAVY				č. A-0696701	
Dátum začatia výkony:	Pracovná doba (h):							Pracovné stanovište:	
	SPZ	Tovarňská značka	Typ	Druh a zaťaženie	Užitková hmotnosť v t	Druh pohonu	Osádka vozidla	Pracovné stanovište	
Motornoé vozidlo	01								
1. prípojné vozidlo	02								
2. prípojné vozidlo	03								
	04								
Právnosť	05	Minuta nákladky	Miesto vykladky	Druh nákladu	Čas prepravy	Čas odchodu zo stanovišťa			
						60			
						Čas príchodu na stanovište			
						66			
						Dĺžka skontrolovaného výkoma			
						67			
						Stav poškodenia kon po príchode			
						68			
						Stav pošk. kon pred odchodom			
						69			
						Počet (v.č. minus r.č.)			
						70			
						71			
						Pracovná doba a úloha v hmin			
						Začiatkový stav nafty (benzín)			
						72			
						Príjem parkovného			
						73			
						Časovosť			
						74			
						Spotreba			
						75			
						Konečný stav nafty (benzín)			
						76			
						Časovosť			
						77			
						78			
Dispozície pre osádku:						Záznam kontrolných osádok			
Záznam o zrážani									
Záznam o prevádzkových pomosoch a podmienkach:									
Podpis dopravcu						Podpis prevádzkára			

Vozidlo musí mať tento záznam počas prevádzky vozidla pri sebe a predložiť ho na vyžiadanie na to oprávneným orgánom.

PROEX 10 107

Obr. 1.3.1 STAZ - Záznam o prevádzke vozidla
 Zdroj: [31]

1.3.2 Medzinárodná cestná doprava

Je druh dopravy podľa rozsahu, ktorá zabezpečuje prepravu tovarov, surovín, osôb či správ medzi dvomi miestami v dvoch rozličných krajinách, pri ktorom dochádza k prekročeniu štátnych hraníc jedného alebo viacerých štátov. Táto doprava sa vykonáva v súlade s uzatvorenými multilaterálnymi dohodami a dohovormi. Medzinárodná cestná nákladná doprava označovaná aj ako medzinárodná kamiónová doprava MKD (ďalej len MKD), umožňuje plniť, v porovnaní s ostatnými druhmi dopravy, v širšej miere niektoré špecifické nároky predovšetkým na rýchlosť a kvalitu preprav. Týka sa to preprav takých zásielok, pri ktorých je nutné rešpektovať zvláštne požiadavky na dopravu podľa dodávateľsko-odberateľských vzťahov, odosielateľov a príjemcov zásielky. V práci medzi dopravcami v MKD nie je vždy rozhodujúca len cena za prepravu. MKD je realizovaná vozidlami (súpravami) s hmotnosťou nad 2,5 tony. Dokladom pre uzatvorenie zmluvy o MKD je nákladný list nazývaný CMR [10], ktorý je vystavený podľa Dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej doprave (CMR) a tvorí prílohu 1 tejto práce.

Cestná nákladná preprava sa delí na časti:

- celovozová preprava – zásielka je prepravovaná jednému odosielateľovi spravidla jednou jazdou vozidla,
- preprava kusových zásielok – je vykonávaná formou nakládky, prikládky alebo zbernou službou,
- špeciálna preprava – preprava, ktorou rozumieme nadmerné až nadrozmerné prepravy, kde ich hmotnosť, rozmery alebo ložná plocha presahuje povolené parametre, napr. preprava živých zvierat, preprava nebezpečných vecí a látok.

V cestnej nákladnej doprave sa obvykle členia dopravné prostriedky podľa prepravy na: valníkové,

sklápačové, cisternové, plošinové, klanicové, skriňové, izotermické, veľkoobjemové, ťažkotonážne a kontajnerové. Pri uskutočňovaní nadrozmernej a nadmernej prepravy musí dopravca požiadať o povolenie príslušný cestný správny orgán a podáva žiadosť na zvláštne užívanie pozemných komunikácií. Žiadosť treba podať minimálne štyri týždne pred vykonaním prepravy.

Uvádzajú sa v nej hlavne:

- údaje o dopravcovi,
- druh nákladu,
- typ vozidla (jazdnej súpravy),
- hmotnosti a rozmery,
- počty náprav a ich zaťaženie,
- rázvary náprav,
- nápravové tlaky,
- maximálna povolená prepravná rýchlosť,
- minimálny polomer otáčania,
- návrh trasy prepravy,
- termín prepravy.

Do celkovej dĺžky súpravy a celkovej hmotnosti súpravy sa započítavajú aj tlačné alebo pomocné motorové vozidlá, ktoré sú do súpravy zapojené hoci len na prekonanie krátkych ťažkých úsekov prepravnej cesty. Pri nadmernej preprave sa celková hmotnosť vozidla určí ako hmotnosť celej súpravy sčítaním hmotností jednotlivých motorových vozidiel, prípojných vozidiel a nákladu.

Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej doprave

Dohovor CMR (Convention Marchandise Routiere) je dohoda o prepravnej zmluve v medzinárodnej doprave. Dohoda bola uzavretá v Ženeve 19. mája 1956 a pre vtedajšiu Československú socialistickú republiku vstúpil do platnosti 3. decembra 1974. Medzinárodná cestná únia (IRU) podľa tejto dohody vytvorila štandardný nákladný list (viď Príloha 1), ktorý sa používa v medzinárodnej autodoprave. Tento Dohovor CMR sa vzťahuje na každú zmluvu o preprave zásielok a za odplatu cestným vozidlom. Miesto prevzatia zásielky, jej čas a miesto dodania, sa nachádza v dvoch rozdielnych štátoch, kde aspoň jeden z nich je zmluvným štátom Dohovoru CMR. Dohovor postupne ratifikovala väčšina európskych krajín, ale členmi sú aj neeurópske štáty.

Konkrétna zmluva v medzinárodnej preprave sa riadi dohovorom CMR za splnenia nasledujúcich podmienok:

- miesto prevzatia zásielky a predpokladané miesto dodania zásielky ležia v rôznych štátoch,

- aspoň jeden z týchto štátov je zmluvným štátom Dohovoru CMR,
- predmetom prepravy je zásielka – teda tovar,
- preprava je uskutočňovaná cestným vozidlom, za ktoré možno považovať: motorové vozidlá, návesové súpravy, prívesy a návesy podľa čl. 4 Dohovoru o cestnej premávke z roku 1949.
- preprava je vykonávaná za úplatu.

Dohovor CMR má právnu silu zákona, má prednosť pred všeobecnou úpravou, pokiaľ ide o prepravnú zmluvu v MCND, vzťahuje sa aj na prepravy, ak miesto prevzatia zásielky a miesto dodania sa nachádzajú v rôznych štátoch.

MCD – Medzinárodná únia cestnej dopravy IRU – je to svetová nevládna organizácia so sídlom v Ženeve, ktorá reprezentuje a obhajuje záujmy dopravcov na medzinárodnej úrovni. Jej hlavným cieľom je zastupovať záujmy subjektov podnikajúcich v medzinárodnej cestnej doprave. Slovenskú republiku v IRU zastupuje združenie cestných dopravcov SR ČESMAD Slovakia. IRU okrem iného formuluje návrhy a dohovory v oblasti cestnej dopravy, udržiava vzťah s inými medzinárodnými organizáciami ako sú ES, Rada Európy, Európska konferencia ministrov dopravy. Podieľa sa na zjednocovaní predpisov a vypracovaní dokumentov pri prevádzkovaní osobnej aj nákladnej dopravy.

Európska konferencia ministrov dopravy CEMT – je medzivládna organizácia so sídlom v Paríži. Zaoberá sa analýzami a prognózami na dosiahnutie čo najracionálnejšieho rozvoja dopravy v Európe. Jej cieľom je modernizácia komunikácií, štandardizácia dopravných prostriedkov, unifikácia dopravných predpisov, dopravných značiek a odbornej prípravy osádok vozidiel. Vydáva multilaterálne povolenie CEMT.

Povolenie CEMT

Povolenie CEMT oprávňuje príslušného slovenského dopravcu, ktorého názov je uvedený na formulári povolenia CEMT, uskutočňovať prepravu tovaru medzi miestami nakládky a miestami vykládky ležiacimi na území rôznych členských štátov CEMT. Takisto ho oprávňuje uskutočňovať tranzitné prepravy cez územia členských štátov CEMT. Vykonávanie prepráv medzi miestami nakládky a vykládky ležiacimi na území toho istého členského štátu CEMT, kde vozidlo nie je evidované (kobotáž), je prísne

zakázané (neplatí pre členské štáty EÚ, kde vykonávanie kabotáže je upravené príslušnými predpismi EÚ). Zakázané je tiež uskutočňovanie preprav medzi členským štátom CEMT a tretím štátom, ktorý nie je členom CEMT. Ak ide o dopravcu, ktorý má miesto usadenia v SR a doprava neprekračuje hranice SR (ide o vnútroštátnu dopravu) a predmetom dopravy je odplatné poskytovanie dopravných služieb (preprava nákladu) cestným motorovým vozidlom, ktoré je na tento účel typovo schválené, dopravca preukazuje spôsobilosť platným rozhodnutím na vykonávanie prevádzkovateľa cestnej nákladnej dopravy. Ak ide o zahraničného dopravcu z členského štátu EÚ, tak sa preukazuje platnou licenciou spoločenstva. Zahraničný dopravca z nečlenského štátu sa preukazuje povolením CEMT [11] (viď Príloha 2) alebo jednorázovým prepravným povolením.

Multilaterálne povolenie CEMT je zvláštny druh trvalého povolenia, ktoré oprávňuje uskutočniť prepravu po území členských štátov CEMTu v systéme loco, tranzit a treťoštátnej prepravy, ak sa miesto nakládky a vykládky nachádza v členskom štáte CEMT. Držiteľ povolenia CEMT je povinný priebežne viesť úplné zápisy v „Zázname o medzinárodnej preprave nákladov“ podľa predtlaču, ktorý tvorí súčasť povolenia CEMT. Záznam prepravných operácií sa vedie v chronologickom poradí tak, aby bolo vidieť každú jazdu medzi miestom nakládky a miestom vykládky a tiež každú prázdnu jazdu s prechodom hraníc. Držiteľ povolenia CEMT si musí byť vedomý, že v prípade nedodržania týchto Zásad mu MDV SR môže povolenie CEMT odobrať a v budúcnosti mu povolenie CEMT nemusí prideliť.

2 Legislatíva a požiadavky na prepravu nadrozmerných nákladov v cestnej doprave

Obchod je životne dôležitý pre spoločenský blahobyť a cestná nákladná doprava je jeho nenahraditeľným prvkom vo všetkých ekonomikách. V rámci dopravného sektora dosahuje najväčší trhovú podiel cestná nákladná doprava. Tento podiel rastie zásluhou jej kvalitnejších služieb, väčšej flexibility, spoľahlivosti, rýchlosti dodania, menších nárokov na balenie tovaru a menšej pravdepodobnosti poškodenia zásielky.

Súčasný stav dopravnej infraštruktúry je charakterizovaný hustou sieťou ciest s nízkym podielom diaľnic a rýchlostných ciest. Významný nárast v počte dopravných prostriedkov v poslednom období uplynulých rokov zaznamenala len cestná doprava. Najväčšie množstvo prepraveného tovaru sa uskutočňuje cestnou nákladnou dopravou. Často sa na cestách možno stretnúť s konvojom vozidiel, ktoré prepravujú veľké stavebné stroje alebo iné ťažké náklady. Ide o špeciálne prepravy, pri ktorých nerozhoduje čas či vzdialenosť, ale výber bezpečnej trasy. Preprava (prípadne jazda prázdneho vozidla alebo súpravy vozidiel), pri ktorej sú prekročené najväčšie prípustné hmotnosti stanovené Nariadením vlády SR č. 349/2009 Z.z.

Vybrané legislatívne predpisy súvisiace s prepravou nadmerných alebo nadrozmerných nákladov:

- Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška FMD č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov;
- Zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov; Zákon č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 534/2003 Z. z. o organizácii štátnej správy na úseku cestnej dopravy a pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MDV SR č. 134/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v cestnej premávke v znení neskorších predpisov;

- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 19/2011 z 11. januára 2011 týkajúce sa požiadaviek na typové schválenie povinného štítku výrobcu a identifikačného čísla motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 661/2009 o požiadavkách na typové schválenie motorových vozidiel, ich prípojných vozidiel a systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre tieto vozidlá z hľadiska všeobecnej bezpečnosti;
- Zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; [Z14] zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- Vyhláška MDV SR č. 135/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o cestnej technickej kontrole v znení neskorších predpisov;
- Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov;
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, a ktorým sa zrušuje smernica Rady 96/26/ES;
- Nariadenie Komisie (EÚ) 2016/403 z 18. marca 2016, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 v súvislosti s klasifikáciou závažných porušení predpisov Únie, ktoré môžu viesť k strate bezúhonnosti prevádzkovateľa cestnej dopravy, a ktorým sa mení príloha III k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2006/22/ES;
- Nariadenia Komisie (EÚ) č. 1230/2012 z 12. decembra 2012, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 661/2009, pokiaľ ide o požiadavky na typové schválenie v prípade hmotností a rozmerov motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, a mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/46/ES;
- Rozhodnutie Komisie (EÚ) č. 2009/992/EÚ zo 17. decembra 2009 o minimálnych požiadavkách na údaje vkladané do vnútroštátneho elektronického registra podnikov cestnej dopravy;
- Vyhláška MV SR č. 30/2020 Z. z. o dopravnom značení v znení neskorších predpisov; [Z30] Zákon č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

Súvisiace normy:

- STN 01 8020 Dopravné značky na pozemných komunikáciách;
- STN 30 0026 Základná terminológia cestných vozidiel. Rozmery vozidiel. Termíny a definície;
- STN 73 6201 Projektovanie mostných objektov;
- STN 01 8020 Dopravné značky na pozemných komunikáciách;
- STN EN 1991-2 Eurokód 1. Zaťaženie konštrukcií. Časť 2: Zaťaženia mostov dopravou (73 6203);
- STN EN 12899-1 Trvalé zvislé dopravné značky. Časť 1: Trvalé dopravné značky (73 7021).

Technické predpisy:

- Technický predpis 060 Prehliadky, údržba a opravy cestných komunikácií. Mosty, MDV SR: 2012;
- Technický predpis 075 Evidencia cestných mostov a lávok, MDV SR: 2013; Nadmerná a nadrozmerná doprava;
- Technický predpis 104 Zaťažiteľnosť cestných mostov a lávok, MDV SR: 2016;
- Vzorové listy 10 Navrhovanie úprav križovatiek pre prejazd nadrozmerných vozidiel, MDV SR: 2018;
- Vzorové listy 6.1 Zvislé dopravné značky, MDV SR: 2019.

2.1 Rozdelenie prepravy

Po našich cestách a diaľniciach nepremávajú len nákladné automobily (kamióny) so štandardnými návesmi, ale raz za čas vyrazia aj špeciálne kolosy s nákladmi, ktoré bežné nákladné vozidlá nie sú schopné prepraviť. Priemyselný a stavebný rozmach alebo výstavba diaľnic potrebujú prepraviť veľké technologické a stavebné celky a veľké stroje. Výnimkou nie je ani doprava niekoľko stonových nákladov. To si vyžaduje nasadenie mimoriadnej techniky, ľudí, stovky hodín prípravy, plánovania trasy a vybavenie množstva povolení. Prepravné služby označujú súhrn všetkých aktivít, ktoré zahŕňajú vlastný premiestňovací proces, ale aj služby, ktoré s tým súvisia. Môže sa jednať o nakládku, vykládku, prekládku, poistenie, colné služby, medziskladovanie atď. Prepravca je zákazníkom dopravcu, najčastejšie ako odosielateľ či príjemca. Medzi dopravcom a prepravcom vzniká obchodný vzťah na základe uzatvorenej prepravnej zmluve.

Prepravu tovaru podľa hmotnosti nákladov poznáme:

- klasickú,
- nadrozmernú,
- nadmernú.

Prepravu rozlišujeme na:

- prepravu tovaru alebo nákladu, ktorá je označovaná ako nákladná doprava, vzniká prijatím objednávky, prevzatím zásielky alebo začatím prepravy,
- prepravu osôb, tá sa rozumie ako osobná doprava, kedy k uzatvoreniu prepravnej zmluvy dochádza prijatím objednávky či zaplateniu cestovného.

Ďalšie triedenie špecifických prepráv:

- preprava nebezpečných vecí ADR [12],
- preprava ťažkých a nadrozmerných zásielok,
- preprava skazitelného tovaru,
- preprava živých zvierat
- preprava odpadov.

2.2 Preprava nákladov

V ustanovení paragrafu 48 zákona č. 315/1996 Z.z. je uvedené:

- pri preprave nákladu sa nesmie prekročiť užitočná hmotnosť vozidla,
- náklad musí byť na vozidle riadne umiestnený a upevnený, aby neohrozoval bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky, neznečisťoval ani nepoškodzoval cestu ani jej okolie, nespôsobil nadmerný hluk, neznečisťoval ovzdušie a nezakrýval ustanovené osvetlenie vozidla, jeho odrazky, tabuľku s evidenčným číslom a vyznačenie najvyššej povolenej rýchlosti. To platí aj o zariadení slúžiacom na upevnenie a ochranu nákladu. Predmety, ktoré možno ľahko prehliadnuť, nesmú prečnievať po strane vozidla,
- pri preprave živých zvierat nesmie byť ohrozená bezpečnosť vodiča ani osôb prepravovaných vo vozidle, ani bezpečnosť cestnej premávky,
- nakladanie a skladanie nákladu na ceste je dovolené len vtedy, ak to nemožno urobiť mimo cesty. Náklad sa musí zložiť a naložiť čo najrýchlejšie a tak, aby nebola ohrozená bezpečnosť cestnej premávky,

- podmienky a spôsob označovania nákladu prečnievajúceho vozidlo ustanoví všeobecne záväzný právny predpis. [13]

Nadrozmerná preprava je každá preprava, pri ktorej prepravovaný náklad presahuje legislatívou (právnymi predpismi) stanovené rozmery. To znamená, že aspoň jeden z rozmerov presahuje maximálne povolenú dĺžku 16,5 metrov, šírku 2,55 metrov alebo výšku 4,05 metrov. [14] Ak nákladné vozidlo alebo jazdná súprava presahuje najväčšie prípustné rozmery alebo prekračuje najväčšie prípustné hmotnosti môže sa používať v premávke na pozemných komunikáciách len s povolením na zvláštne užívanie podľa osobitného predpisu, a to na podľa ustanovenia paragrafu § 8 zákona číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov.

Pri nadmernej preprave je parametrom hmotnosť, kde celková hmotnosť súpravy prekračuje 40 ton, resp. 8 ton na jednu nápravu. Tieto prepravy sa často označujú aj ako špeciálne a môže ich vykonávať len dopravca s príslušnou licenciou.

Aj v Slovenskej republike existuje viacero špecializovaných firiem pre nadrozmernú a nadmernú prepravu. Najčastejšie sa prepravujú nosníky, mostné piliere, technologické zariadenia, stavebné mechanizmy, veľkoobjemové nádrže, chladiace veže, lode, pásové vozidlá, ako bagre, poľnohospodárske stroje ako kombajny, reaktory, turbíny, domy.

Tieto špeciálne prepravy musia sprevádzať sprievodné vozidlá, ktoré nielen upozorňujú ostatných účastníkov cestnej premávky na prekážku na ceste v podobe nadrozmerného nákladu, ale aj pomáhajú pri prekonávaní rizikových úsekov. V SR sa používajú rôzne typy ťahačov, medzi najosvedčenejšie možno zaradiť typy LIAZ, TATRA, MERCEDES - BENZ, SCANIA a iné.

Nadmernú alebo nadrozmernú dopravu môže vykonávať iba dopravca, ktorý má potrebnú technickú základňu, špeciálne vozidlá určené na takúto dopravu a vyškolené osádky vozidiel. Dopravca je povinný zabezpečiť, aby doprava neohrozila život alebo zdravie účastníkov cestnej premávky, nespôsobila škodu na pozemnej komunikácii (PK), na cestných zariadeniach, na majetku iných osôb a znížila ohrozenie bezpečnosti a obmedzenie plynulosti cestnej premávky. Pri preprave osobitne ťažkých alebo rozmerných nákladov je vodič povinný dodržiavať technologický postup dopravy, nakládky a vykládky vypracovaný dopravcom. Preprava takýchto nákladov špeciálnymi vozidlami sa musí zabezpečiť najmenej dvoma vodičmi, z toho jeden môže byť vodič sprievodného vozidla. Vhodné je tiež spracovať časový harmonogram trasy, ktorý sa

vydá na základe vopred vykonaného prieskumu vodičom jazdnej súpravy alebo sprievodného vozidla. V prípade, že poveternostné podmienky a sklonové pomery na trase si vyžadujú centrálné riadenie dopravy vo vzťahu k bezpečnosti, plynulosti a ohľaduplnosti k ostatným účastníkom cestnej premávky, určí dopravca vedúceho dopravy (sprievodcu). Je to osoba, ktorá bola pridelená na zaistenie bezpečnosti cestnej premávky alebo niektorých jazdných úkonov a musí byť podľa toho vybavená (zastavovací terč, pomôcky na zaistenie priechodnosti komunikácie za zníženej viditeľnosti).

2.3 Ťahače a podvozky

Na prepravovanie nadmerných alebo nadrozmerných nákladov existujú špeciálne ťahače a podvozky podľa typu nákladu. Zabezpečujeme rôzne typy špeciálnych podvozkov, návesov a prívesov podľa rozmerov nákladu.

Nadmerné vozidlo:

Významnú úlohu pri preprave nadrozmerného nákladu zohráva správna voľba dopravného prostriedku.

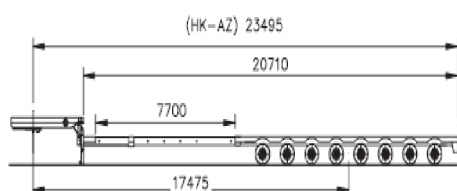
Pre účely nadrozmernej a nadmernej prepravy sa jedná najmä o:

- ťažké a rozmerné stavebné kusy,
- stavebné stroje,
- ťažké a rozmerné konštrukčné kusy.

Obr. 2.3 Preprava nadrozmerného nákladu
Zdroj: [31]

V oblasti prípojných vozidiel (prívesy, návesy) sú najrozšírenejšie rôzne typy valníkových vozidiel. Podvozkové časti prívosov a návesov sú v podstate identické pri rozličných konštrukciách nadstavby. Podvalníkové prívesy sú špecifické zosilnenou konštrukciou, zníženou ložnou plochou, nájazdovými sklopnými mostíkmi, väčším počtom náprav. Na prepravu kusového nadrozmerného, prípadne osobitného tvaru materiálu možno použiť aj valníkové prívesy, na ktoré sa uvedený materiál nakladá žeriavmi alebo špeciálnymi mechanizačnými zariadeniami. Ťažké bremená, ako stavebné mechanizmy, prefabrikáty alebo konštrukcie nie je možné prevážať na vozidlách pretože sú buď široké, vysoké alebo ťažké, sa používajú špeciálne prívesy, ktoré nazývame podvalníky (Obrázok 4). Môžu byť tandemové alebo točnicové. Na prepravu extrémne ťažkých bremien až do hmotnosti 1 000 ton, pri nízkych rýchlostiach s využitím maximálnej nosnosti náprav sa používajú napr. podvalníky typového radu SCHEUERLE, NICOLAS alebo KAMAG.

Obr. 2.3 Podvalník typu SCHEUERLE
Zdroj: [32]

Ďalšiu skupinu vlečného vozidla tvoria návesy. Nákladný náves je prípojné vozidlo, ktorého podstatná časť jeho celkovej hmotnosti sa prenáša na ťahač návesov. Pre prepravu dlhých profilových materiálov sú určené návesové súpravy. Podvozok návesovej súpravy je samo otáčací, čo umožňuje pri prechode zákrutou prekrytie cesty na minimum. Nakladanie na náves je pomocou žeriavov, vykladanie na obe strany pomocou výklopných plošín. Preprava nadmerného nákladu sa povolí len vtedy, ak nie je možné ho rozdeliť na menšie časti, pri ktorých by neboli prekročené všeobecne záväzné limity. Žiadosť o vykonanie prepravy nad 60 t sa musí preukázať že nie je možné znížiť hmotnosť nákladu (napr. preprava nádoby reaktora pre jadrovú elektrárňu) alebo nemôže byť použitý iný spôsob prepravy. Tiež sa musí preukázať, že zaťaženie mostov a nosnosť vozoviek overená statickým posúdením umožní realizáciu prepravy. Ak ide o prepravu s celkovou hmotnosťou do 60 t a celkovou výškou do 4,8 m, nie je problémom pre skúseného zamestnanca príslušného správneho orgánu povoliť prepravu po cestách I., II., a II., triedy. Pre tieto účely sú príslušným úradom poskytované údaje o mostných objektoch. Mosty sú budované na nosnosť najmenej 60 t a ak ich normálna hmotnosť je menšia ako 60 t, potom sa skúma ich výhradná alebo výnimočná nosnosť. U mostov s menším rozpätím ako 4 m sa obvykle most celou hmotnosťou vozidla s nákladom nezaťažuje. Komplikovanejšie je povoľovanie nadmerných prepráv s hmotnosťou nad 60 t a celkovou výškou nad 4,8 m. Za týchto podmienok sa už musí dôkladnejšie skúmať celá prepravná trasa. Preto je potrebné požiadať SSC, Odbor cestnej databanky o posúdenie navrhutej trasy. Na základe podmienok uložených pri konaní o povolenie nadlimitných prepráv povoľujúcim orgánom, oznámi dopravca príslušnému stavebnému úradu nutnosť vykonania nevyhnutných úprav na pozemných komunikáciách, ktoré vykoná na vlastné náklady. V oznámení je potrebné uviesť čas, miesto, účel, rozsah a jednoduchý technický popis úpravy. Povolenie nie je potrebné pre vozidlá ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a na presun poľnohospodárskych strojov a zariadení pri poľnohospodárskych prácach.

2.4 Náležitosti na prepravu nadrozmerného nákladu

Na to, aby mohla byť uskutočnená preprava nadmerných alebo nadrozmerných nákladov musí byť vydané povolenie príslušným Krajským úradom pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, Krajským riaditeľstvom Policajného zboru SR a príslušným Krajským dopravným inšpektorátom. Ak je potrebný pri vykonávaní nadmernej a nadrozmernej dopravy policajný sprievod, dopravca podpisuje s Policajným zborom SR zmluvu o vykonaní sprievodu, ktorá má charakter jednoduchej obchodnej zmluvy so všetkými predpísanými náležitosťami. Dopravca je povinný informovať Policajný zbor SR o zabezpečenie policajného sprievodu minimálne 5 dní pred realizáciou dopravy.

K všeobecným podmienkam, na základe ktorých môže byť vydané povolenie možno zaradiť:

- dopravca je povinný dodržať obmedzenia jazdy niektorých vozidiel určené zákonom NR SR č. 315/1996 Z.Z o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov,
- povolenie na prepravu po diaľniciach, miestnych resp. účelových komunikáciách si dopravca vyžiada od ich správcu,
- pred vykonaním prepravy je dopravca povinný na vlastné náklady zabezpečiť zvýšenie únosnosti alebo stability tých mostov a potrebnú úpravu tých bodových závad prepravnej trasy, ktoré mu boli pri povoľovaní stanovené správnym orgánom,
- preprava musí byť vykonaná tak, že sa nesmie poškodzovať cestné teleso, mosty a ich príslušenstvo, prípadnú škodu dopravca hlásiť a uhradiť správcovi cesty, dopravca zodpovedá za škody spôsobené pri preprave či už organizáciám alebo občanom,
- na prepravnej trase si musí dopravca overiť, či sú dostačujúce podjazdné výšky vyhovujúce oblúky v križovatkách, musí si tiež overiť, či nie sú na trase uzávierky a obchádzky, ktoré by bránili vykonaniu prepravy,
- pri prejazde mostných objektov, ak súprava presahuje miery stanovené Nariadením vlády č. 403/2005 Z. z. o najväčších prípustných rozmeroch a najväčšej prípustnej hmotnosti niektorých vozidiel iba rozmermi, je prejazd mostov upravený zákonom č. 315/1996 Z. z., ak prekračuje rozmery i hmotnosť, potom:
 - ak je okamžitá hmotnosť súpravy (vozidla) vyššia ako normálna

zaťažiteľnosť, ale maximálne rovná výhradnej zaťažiteľnosti mosta, je možné most prejsť ako jediné vozidlo stredom vozovky s vylúčením ostanej premávky na moste,

- ak je okamžitá hmotnosť súpravy vyššia ako údaj výhradnej zaťažiteľnosti mosta, povoľuje sa prejazd súpravy ako jediné pohyblivé zaťaženie na moste, nízkou rýchlosťou (max. 5 km.h⁻¹), bez zastavovania a rozbiehania, v osi nosnej konštrukcie mosta,
- ak dĺžka premostenia presahuje dĺžku súpravy nie je dovolené použitie postrku.
- ak má prepravná súprava obrysovú výšku väčšiu ako 4,5 m a prechádza priestorom elektrifikovanej trate Železníc SR, alebo križuje trolejové vedenie mestskej hromadnej dopravy, potom je dopravca povinný pred prepravou vyžiadať si súhlas na prepravu od správcov týchto zariadení,
- pri preprave, kedy celková hmotnosť súpravy presahuje 60 ton, je potrebné pred prechodom cez každé železničné priestorové precestie si vyžiadať súhlas na prepravu od príslušného dráhového správneho orgánu,
- pri preprave musí dopravca zabezpečiť sprievodné vozidlo a v prípade potreby aj asistenciu dopravnej polície,
- dopravca musí dodržať zákon NR SR č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva vnútra (MV) SR č. 225/2004 Z. z. okrem prejazdu cez mosty v zmysle vyššie uvedeného bodu,
- vodič ťažného vozidla alebo v prípade nevyhnutnosti zmeny uvedenej jazdnej súpravy je možné použiť na prepravu iné vozidlo za podmienky zhodnosti rozmerových a hmotnostných parametrov.
- vedúci transportu je povinný toto povolenie mať u seba, toto povolenie platí pre jednu prepravu.

Okrem stanovenej prepravnej trasy je možné použiť iné pozemné komunikácie len so súhlasom príslušného orgánu miestnej štátnej správy (ObÚ CDPK, MÚ resp. OÚ). Pri nadlimitných prepravách, ktoré sa realizujú po cestných komunikáciách musí dopravca požiadať o povolenie cestný správny orgán k vykonaniu tejto prepravy. Príslušný orgán si za toto povolenie vyberá správny poplatok podľa príslušného zákona. [15]

V daním Nariadenie vlády SR č. 403/2005 Z. z o najväčších prípustných rozmeroch a najväčšej prípustnej hmotnosti niektorých vozidiel, naša krajina splňa požiadavky Európskej únie, ktorá sa snaží o ich štandardizáciu. Toto nariadenie necharakterizuje rozmery pracovného stroja, čím vzniká problém najmä pre stavebné firmy.

K prepraveniu nadrozmerného nákladu je potrebné prepravné povolenie na zvláštne užívanie ciest a pozemných komunikácií v závislosti od váhy a rozmerov nákladu aj v konkrétnom štáte, v ktorom sa preprava nadrozmerného nákladu realizuje, resp. cez ktorý štát sa pri preprave prechádza. Náležitosti žiadosti o povolenie nadmernej a nadrozmernej dopravy sú uvedené údaje, ktoré je potrebné uviesť v žiadosti o povolenie nadmernej a nadrozmernej dopravy a ďalšie doklady, Ak je súčasťou trasy dopravy aj úsek diaľnice a vyžaduje sa súhlas správcu PK, cestný správny orgán potrebuje súhlas na dopravu od Národnej diaľničnej spoločnosti a.s. alebo Granvia Operation a.s., ktoré sú správcami diaľnic a rýchlostných ciest. Tento súhlas obstaráva a pripája k žiadosti žiadateľ.

Plánovanie trás

Pre úspešné realizovanie preprav nadrozmerných nákladov vykonávame plánovanie a overovanie trás, ich prejazdnosti s ohľadom na zaťažiteľnosť mostov a ich podjazdných výšok. Vzhľadom na fakt, že každý prepravovaný nadrozmerný náklad má atypické rozmery, ktoré neumožňujú plynulý prejazd z miesta nakládky na miesto vykládky, trasa sa plánuje a určuje tak, aby vyhovovala prepravovanému nákladu. Trasa sa určuje podľa výšky, šírky, dĺžky a váhy nákladu. Určujú sa náhradné trasy podľa zaťažiteľnosti mostov a ich prejazdnosti vzhľadom na ich výšku a rôznych iných prekážok, ktoré sa vyskytujú na požadovanej trase -železnice, cestné stavby a pod.

Spôsob prejazdu jazdných súprav na prejdenie určenej trasy:

Obmedzenie	Normálny režim jazdy Prejazd bez obmedzení vyvolaných parametrami objektu.
0	Výhradný režim jazdy Most sa prechádza s obmedzením, t. j. vozidlo resp. jazdná súprava prechádza po moste ako jediná, s vylúčením ostatnej dopravy v rámci plochy prejazdneho priestoru pre cestné vozidlá. Vozidlo/jazdná súprava prechádza ľubovoľnou stopou, bez obmedzenia rýchlosti vyvolaného zaťažiteľnosťou mosta.
1	Výnimočný režim jazdy Most sa prechádza s obmedzením, t. j. vozidlo resp. jazdná súprava prechádza po moste ako jediná, s vylúčením inej dopravy. Vozidlo/jazdná súprava prechádza konštantnou rýchlosťou 5 km/h, stredom nosnej konštrukcie mosta.
2	Osobitný režim jazdy Požaduje sa statický prepočet, pretože most nemá potrebnú zaťažiteľnosť. Autorizovaný inžinier stanoví podmienky a opatrenia pre prejazd vozidla resp. jazdnej súpravy po moste.
3	Osobitný režim jazdy Požaduje sa statický prepočet, pretože most nemá potrebnú zaťažiteľnosť. Autorizovaný inžinier stanoví podmienky a opatrenia pre prejazd vozidla resp. jazdnej súpravy po moste.
4	Objekt s nevyhovujúcou voľnou výškou Prejazd cestným objektom (podjazdom) nie je možný z dôvodu nevyhovujúcej výšky vozidla resp. jazdnej súpravy.
5	Prejazd cez objekt so zníženou výškou súpravy Prejazd cestným objektom je možný len so zníženou výškou vozidla resp. jazdnej súpravy.
6	Objekt s nevyhovujúcou voľnou šírkou Prejazd cestným objektom nie je možný z dôvodu nevyhovujúcej šírky vozidla resp. jazdnej súpravy.
7	Železničné priecestie - povolenie od ŽSR Prejazd cestným objektom (železničným priecestím) je možný len s platným povolením.
8	Súprava bez postrku Prejazd cestným objektom je možný bez postrku jazdnej súpravy.
9	Nestanovený spôsob prejazdu V centrálnej technickej evidencii chýbajú údaje o cestnom objekte, preto nie je možné stanoviť spôsob prejazdu. Údaje a stanovisko k prejazdu je potrebné vyžiadať od správcu daného objektu.

3 Analýza prepráv nadrozmerných nákladov vykonávaných spoločnosťou TECTA Logistic

V SR patrí nákladná kamiónová doprava stále k najrozšírenejším spôsobom prepravy tovaru, tvorí približne 75% podielu z celkovej prepravy tonáže. Zvyšné formy dopravy slúžia väčšinou ako doplňujúce. Forma trhu je veľmi roztrieštená, fungujú v ňom tisíce malých a stredných podnikateľov. [16] Trh sa do dnešných dní spamätáva z následkov ekonomickej krízy. V nákladnej kamiónovej doprave vidieť v niektorých ukazovateľoch určité vyrovnanie. Ďalším veľkým problémom je čoraz väčšie zaťažovania ciest, tým bude dochádzať k preťažovaniu dopravných uzlov a horšej dostupnosti ciest. Bez účinných opatrení, ako je spoplatnenie používania niektorých ciest, môže byť vplyv v niektorých členských štátoch veľmi vážny. Jazda nákladným vozidlom je pre vodiča časovo aj psychicky náročná. Z toho dôvodu denný čas jazdy nesmie presiahnuť 9 hodín (môže sa predĺžiť najviac na 10 hodín 2-krát týždenne), vodiči nemôžu jazdiť viac ako 56 hodín týždenne a ich celkový dvojtýždňový čas jazdy nemôže presiahnuť 90 hodín. Vodič musí mať po 4 a pol hodinách neprerušovanú prestávku najmenej 45 minút, ak nezačne čerpať dobu odpočinku. [17] Pracovný čas môže byť v prípade potreby predĺžený najviac na 60 hodín v priebehu jedného týždňa. Toto predĺženie je možné len vtedy, ak vodiči pracujú v priemere 48 hodín týždenne počas obdobia štyroch mesiacov.

Prepravná spoločnosť TECTA Logistic s.r.o. sa od roku 2002 zaoberá špedično-prepravnou činnosťou a pomáha zákazníkom prepraviť ich tovar do požadovaného cieľa. Zákazníkmi spoločnosti sú hlavne firmy, teda právnické osoby, ako aj fyzické osoby požadujúce vývoz alebo dovoz svojho tovaru. Pre klientov zabezpečuje prepravu tovaru podľa ich požiadaviek a hľadá optimálne riešenia prepravných, cenových a relačných podmienok. Postupne si vybudovala stabilné miesto na špedično-prepravnom trhu. Za dlhé roky pôsobnosti získala „know-how“, celkový prehľad o situácii na špedično-prepravnom trhu, dokáže ponúknuť nové prepravné spojenia, najvhodnejšie formy a kombinácie prepravného procesu, a tým rýchlo reagovať na požiadavky trhu. Má vytvorenú rozsiahlu sieť serióznych prepravcov, s ktorými dlhodobo spolupracuje.

Je jednou z mála špedičných spoločností, ktorá sa špecializuje na nadrozmerné a nadmerné prepravy a má početné skúsenosti s týmto druhom prepravy. Okrem bežného paletového tovaru sa spoločnosť TECTA venuje aj preprave strojov a techniky a materiálu. [18]

3.1 Povolenia a doklady potrebné na prepravu nadrozmerného nákladu

Preprava nadmerného alebo nadrozmerného nákladu musí byť vykonaná v súlade s právnymi predpismi, a to na základe žiadosti na realizáciu špeciálnej prepravy. Na Slovensku takúto prepravu umožňuje a upravuje Vyhláška č. 403/2005 Z.z. o najväčších prípustných rozmeroch a najväčšej prípustnej hmotnosti niektorých vozidiel. Môže byť vykonávaná len na základe povolenia príslušnými cestnými správnyimi orgánmi, ktorými sú obec, OÚ a KÚ. V prípade, že je tovar prepravovaný koľajovým vedením, diaľnicou alebo trolejovým vedením, je potrebné aj povolenie od vlastníka alebo prevádzkovateľa tejto komunikácie. Cestný správny orgán uvádza pri rozhodovaní o udelení povolenia v doprave nasledujúce podmienky (prípadne za tieto podmienky doplní ďalšie podmienky, ak je to potrebné). Toto povolenie je podľa paragrafu 8a ods. 3 zákona číslo 135/1961 Zb. Zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov vydané na jednotlivú dopravu, t. j. je možné ju vykonať v jeden deň v lehote max. 30 dní, prípadne v lehote stanovenej týmto rozhodnutím. Dopravca, ktorý bude prepravovať nadrozmerný náklad je povinný tiež overiť, či nie sú na trase uzávierky, obchádzky alebo iné prekážky, ktoré by bránili vykonaniu dopravy. Toto povolenie je vydané pre viacnásobne opakovanú, a to po jednej alebo viacerých trasách dopravy.

Povolenia a licencie po vstupe Slovenska do Európskej únie

Vydávajú sa na základe žiadosti FO/PO, ktorá je oprávnená podnikat' v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave a v medzinárodnej nepravidelnej autobusovej doprave:

- povolenie Spoločenstva na medzinárodnú cestnú prepravu tovarov,
- licencia Spoločenstva na medzinárodnú prepravu cestujúcich autobusmi.

3.2 Systém a postup celej prepravy nadrozmerného nákladu

K prepraveniu nadrozmerného nákladu je potrebné povolenie na zvláštne užívanie ciest a pozemných komunikácií v závislosti od hmotnosti a rozmerov. Prepravca nadmerného alebo nadrozmerného nákladu si musí vybaviť povolenie na takúto prepravu, musí vyplniť Žiadosť o povolenie nadrozmernej a/alebo nadmernej cestnej prepravy (viď Príloha 1). Keďže sa jedná o špeciálny druh prepráv, vyžaduje si dôslednú prípravu ako dôkladné naplánovanie trasy, zabezpečenie priechodnosti trasy, vybavenie všetkých osobitných povolení od regionálnych alebo celoštátnych orgánov, zabezpečenie doprovdných vozidiel. Proces prípravy je spojený s fyzickou prípravou, kde je nevyhnutná účasť tretích organizácií, aby sa uvoľnil celý naplánovaný úsek. Je potrebné odstrániť prekážky, ktoré by mohli zabrániť prejazdu nákladu, ako demontáž cestného značenia, reklamných billboardov, elektrických a telekomunikačných káblov, drôtov, niekedy prerušiť dodávky prúdu, potrebná účasť statikov, ktorí robia výpočty a preverujú nosnosť mostov, po ktorých bude náklad prechádzať. Veľakrát sa mosty podpierajú špeciálnymi podperami, alebo sa volí iná trasa. Každý transport nadrozmerného nákladu je označený majákmi a doprevádzaný špecializovaným sprievodným vozidlom alebo viacerými, ktoré zabezpečia plynulý a bezpečný prejazd. Niekedy je potrebný policajný doprovod. Veľký dôraz sa kladie na bezpečnosť cestnej premávky a jej účastníkov. Realizuje sa najmä v noci. Niektoré úseky sa môžu úplne uzavrieť, resp. doprava sa odkloní. Nariadenie vlády č. 403/2005 Z.z. o najväčších prípustných rozmeroch a najväčšej prípustnej hmotnosti niektorých vozidiel upravuje najväčšie prípustné rozmery a najväčšie prípustné hmotnosti vozidiel a ďalšie súvisiace technické požiadavky na vozidlá. Nákladné vozidlo presahujúce rozmery sa môže používať v premávke na pozemných komunikáciách len na základe povolenia vydávaného príslušným správnym orgánom podľa osobitného predpisu. Doklady ku konkrétnej preprave a zásielke sú vo vzťahu k prepravovanému tovaru a ku konkrétnej zásielke je potrebné, aby vodič bol schopný predložiť pri kontrole nasledujúce doklady: dodacie listy ako doklad o predložení prepravovaného tovaru príjemcovi. Doklad vystavuje odosielateľ a vodič je povinný tento doklad prevziať na nakládke spolu s tovarom. Pri medzinárodnej preprave tovaru do nečlenských štátov EÚ je potrebné, aby sa tovar prepravoval pod colným dohľadom. Tovar sa môže prepravovať v rôznych colných režimoch, ale vodič má mať vo vozidle colný doklad, pod ktorým sa tovar

prepravuje. Môže to byť karnet TIR, karnet ATA alebo jednotný colný doklad spoločného tranzitu T1 alebo T2.

Povinnosti dopravcu a prepravcu pri prevzatí tovaru:

- prepravca (odosielateľ) je povinný zabezpečiť tovar proti nebezpečenstvu, nakoľko má znalosti o tovare,
- odosielateľ musí tovar bezpečne uložiť a upevniť,
- dopravca pri preberaní tovaru preskúma údaje uvedené v nákladnom liste, stav zásielky a jej obalu,
- v praxi zastupuje dopravcu vodič – ak sú výhrady, tak ich uvedie v nákladnom liste a dá si ho opečiatkovať odosielateľom.

Povinnosti dopravcu a prepravcu počas prepravy a pri odovzdaní tovaru:

- dopravca je povinný vyžiadať si od osoby oprávnenej disponovať so zásielkou pokyny pre prípad, ak počas prepravy nastanú prekážky v doprave,
- ak dopravca nedostane včas pokyny, naloží so zásielkou tak, aby minimalizoval škody,
- pristaviť vozidlo na vykládku v dohodnutom termíne a na dohodnutom mieste,
- dať si potvrdiť nákladný list prijímateľom,
- ak bola na zásielke zistená škoda, spíše zápis o škode.

Doklady ku konkrétnej preprave a zásielke

Vo vzťahu k prepravovanému tovaru a ku konkrétnej zásielke je potrebné, aby bol vodič schopný predložiť pri kontrole nasledujúce doklady:

- žiadosť na prepravu nadmerného nákladu a potrebné povolenia, dodacie listy – používajú sa ako doklad o odovzdaní prepravovaného tovaru príjemcovi, doklad vystavuje odosielateľ a vodič je povinný tento doklad prevziať na nakládke spolu s tovarom, alebo nákladný list CMR.

3.3 Spôsobilosť vozidiel pre vykonanie nadmernej dopravy

Nadmernú alebo nadrozmernú prepravu môže vykonávať iba dopravca, ktorý má potrebnú technickú základňu a vyškolené osádky vozidiel. Dopravca je povinný zabezpečiť, aby preprava neohrozila život alebo zdravie účastníkov cestnej premávky, nespôsobila škodu na pozemnej komunikácii, na cestných objektoch, na majetku iných

osôb a znížila ohrozenie bezpečnosti a obmedzenie plynulosti cestnej premávky. Každý sprievod musí byť náležite oboznámený s týmito TP, s vedením trasy dopravy a podmienkami dopravy.

V ustanovení paragrafu 8a zákona č. 131/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) [19] sa uvádza:

(1) Nadmerná doprava a nadrozmerná doprava podlieha povoleniu na zvláštne užívanie podľa § 8. Povolenie nie je potrebné pre vozidlá ozbrojených síl, ozbrojených bezpečnostných zborov a na presun poľnohospodárskych strojov a zariadení pri vykonávaní poľnohospodárskych prác v rámci obhospodarovaného územia.

(2) Prevádzkovateľ vozidla, ktoré podlieha povoleniu na zvláštne užívanie podľa odseku 1, je povinný zabezpečiť, aby vykonávaná nadmerná doprava a nadrozmerná doprava bola povolená podľa § 8. Prevádzkovateľom vozidla je na účely tohto zákona prevádzkovateľ vozidla alebo prevádzkovateľ jazdnej súpravy, ktorý je zapísaný v osvedčení o evidencii motorového vozidla časť I a časť II ako držiteľ osvedčenia alebo takáto osoba zapísaná v osvedčení o evidencii motorového vozidla vydanom v cudzine.

(3) Vodič vozidla je pri vykonávaní nadmernej dopravy a nadrozmernej dopravy povinný preukázať sa orgánu Policajného zboru pri kontrole povolením na zvláštne užívanie podľa § 8.

(4) Ak nadmerná doprava s celkovou hmotnosťou nad 60 ton má na úrovni koľají krížiť železničnú dráhu, žiadateľ je povinný vyžiadať si súhlas na kríženie od vlastníka alebo prevádzkovateľa železničnej dráhy. Ak nadrozmerná doprava pri výške nad 4,5 m má prechádzať pod trolejovým vedením, žiadateľ je povinný vyžiadať si súhlas na kríženie od správcu, vlastníka alebo prevádzkovateľa trolejového vedenia. Na konanie o udelenie súhlasu sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

(5) Povolenie na zvláštne užívanie podľa odseku 1 možno vydať na jednotlivú dopravu alebo opakovanú dopravu. Jednotlivou dopravou je vykonanie prepravy v jeden deň bez určenia trasy alebo po určenej trase, pričom dopravu možno vykonať v ktorýkoľvek deň v lehote do 30 dní odo dňa oznámenia povolenia žiadateľovi. Opakovanou dopravou je vykonanie viacerých dopráv po určenej trase, viacerých určených trasách alebo bez určenia trasy.

(6) Povolenie na zvláštne užívanie pre nadmernú dopravu a pre nadrozmernú dopravu sa vykonáva podľa technických podmienok schválených ministerstvom.

Preprava nadmerných alebo nadrozmerných nákladov si vyžaduje:

- použitie špeciálnych dopravných a prepravných prostriedkov ako ťahače, prívesy, návesy, podvalníky a iné,
- zvýšenú opatrnosť pri nakládke, upevnení a vykládke nákladu,
- správnu voľbu trasy a sprievodu,
- spoluprácu s ostatnými orgánmi a inštitúciami zodpovednými za prevádzku na pozemných komunikáciách v danej oblasti.

Ak vozidlo alebo jazdná súprava bude prekračovať najväčšie prípustné celkové hmotnosti alebo najväčšie prípustné rozmery, je žiadateľ o ZUPK povinný preukázať spôsobilosť vozidiel pre vykonanie nadmernej dopravy. Spôsobilosť vozidiel pre vykonanie dopravy žiadateľ preukáže predložením osvedčenia o evidencii vozidla, prípadne osvedčením o zhode (COC), alebo prehlásením výrobcu/zástupcu výrobcu o parametroch vozidla pre vykonanie žiadanej dopravy. Osvedčenie o zhode (COC) je dokladom, ktorý prehlasuje, že vozidlo je v zhode s normami ES a je povolené pre voľný pohyb v rámci Európskej únie. V COC výrobca vyhlasuje, že vozidlo spĺňa normy a požiadavky stanovené Európskou komisiou.

Je potrebné preukázať najmä tieto údaje:

- prevádzková hmotnosť vozidla,
- najväčšia technicky prípustná celková hmotnosť vozidla (prípadne v závislosti od rôznych rýchlostí),
- najväčšia technicky prípustná hmotnosť prípojného vozidla brzdeného, nebrzdeného,
- najväčšia technicky prípustná hmotnosť jazdnej súpravy (prípadne v závislosti od rôznych rýchlostí),
- najväčšia technicky prípustná hmotnosť pripadajúca na nápravy vozidla (prípadne v závislosti od rôznych rýchlostí),
- počet náprav vozidla, z toho poháňaných,
- rázvary náprav vozidla,
- rozmer a druh pneumatík na náprave – počet kolies na náprave,
- najväčšia konštrukčná rýchlosť vozidla,

- najväčšia technicky prípustná hmotnosť v bode spojenia – horný záves, spodný záves, točnica.

Povolenie na ZUPK nie je možné vydať na dopravu, pri ktorej hmotnosti uvedené v žiadosti prekračujú najväčšie technicky prípustné hmotnosti vozidla alebo jazdnej súpravy alebo na nápravy berúc do úvahy aj preukázaný vplyv rýchlosti.

Požiadavky na nákladné vozidlo

Podľa zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave je nevyhnutné, aby vozidlo bolo na účel tejto dopravy typovo schválené, spĺňalo podmienky kladené na jeho technický stav overované prostredníctvom STK a EK. V prípade záujmu o prepravu nebezpečných vecí podľa dohody ADR, ktorou je SR viazaná, je nutné osobitné povolenie na prestavbu vozidla na prepravu nebezpečných vecí. Medzi požiadavky na dopravcu patrí vek minimálne 21 rokov a bezúhonnosť. V prípade právnickej osoby túto podmienku musí spĺňať jej štatutárny orgán, spoločník a vedúci dopravy. Ďalej je to oprávnenie na podnikanie a zápis v Obchodnom registri (aj v prípade FO - živnostníka), finančná spoľahlivosť - 9 000 eur za prvé nákladné vozidlo a 5 000 eur za každé ďalšie nákladné vozidlo. Ako ďalšia požiadavka je odborná spôsobilosť - preukázanie vzťahu s držiteľom osvedčenia o odbornej spôsobilosti na cestnú nákladnú dopravu a menovacieho dekrétu za vedúceho dopravy, technická základňa, kde je možné vykonávať údržbu nákladných vozidiel a ich parkovanie. Priestorové nároky sa odvíjajú od počtu vozidiel. Pre každé vozidlo je stanovená plocha minimálne 60 m². Technická základňa sa dokladuje prostredníctvom listu vlastníctva nehnuteľnosti alebo nájomnými zmluvami. V prípade potreby je nutné preukázať aj súhlas obce so zriadením takejto základne na jej katastrálnom území. Medzi požiadavky patrí aj prepravný poriadok, je to dokument a zároveň smernica, ktorá upresňuje pravidlá podnikania v nákladnej cestnej doprave podľa § 4 zákona č. 56/2012 o cestnej doprave. A poslednou požiadavkou je vlastníctvo vozidiel – žiadateľ musí preukázať, že je vlastníkom vozidiel. Vlastníctvo vozidiel sa preukazuje prostredníctvom kúpnych, leasingových zmlúv alebo nájomných zmlúv a priložených fotokópií technických preukazov týchto vozidiel.

V zmysle zákona č. 8/2009 Z.z. [20] musia mať vodiči a pracovníci vykonávajúci NMRD počas celej realizácie dopravy na sebe bezpečnostný odev (napr. reflexná vesta, reflexná bunda, a pod.), prípadne s označením upozorňujúcim na NMRD.

Vybrané povinnosti pri nadmernej alebo nadrozmernej doprave upravuje zákon č. 8/2009 Z.z. nasledovne:

- náklad musí byť na vozidle riadne umiestnený, rozložený a upevnený v zmysle tohto zákona,
- nakladanie a skladanie nákladu na ceste je dovolené v súlade s týmto zákonom, vozidlo/jazdná súprava pritom musí byť označená vhodným použitím prenosného dopravného značenia, alebo sprievodným vozidlom s funkčným zapnutým výstražným zariadením oranžovej farby,
- vodič nesmie prekročiť najväčšiu konštrukčnú rýchlosť v zmysle tohto zákona,
- ak si to okolnosti vyžadujú, vodič je povinný zabezpečiť odbočenie.

3.3.1 Požiadavky na vodiča

Preprava takéhoto druhu nákladu je zložitý a nebezpečný proces a vodičovi sa ukladajú osobitné požiadavky, ktoré zahŕňajú:

- preskúmanie by sa nemalo obmedzovať z dôvodu nákladu,
- musí sa vykonať príslušné upevnenie, inak sa môže vozidlo počas jazdy prevrátiť,
- nemalo by byť ťažké kvôli jazde s bremenom,
- odrazové sklá by nemali byť blokované
- v procese pohybu musí vodič kontrolovať nadrozmerný náklad, ktorého rozmery si vyžadujú špeciálne upevnenie.

Obr. 3.1.1 Preprava ťažkých a nadrozmerných nákladov
Zdroj: [34]

3.4 Kontrola nadmernej alebo nadrozmernej dopravy

Kontrola nadmernej alebo nadrozmernej dopravy sa vykonáva meraním a vážením. Najväčšie prípustné rozmery vozidiel a jazdných súprav sa merajú v zmysle STN 30 0026. Povolenie na ďalšiu jazdu pri zistení NMRD bez povolenia nie je možné vystaviť, pokiaľ vozidlo, či jazdná súprava nie je technicky spôsobilé pre realizáciu dopravy. Takéto vozidlo/jazdná súprava musí byť zastavená a náklad preložený na iné vozidlá/jazdné súpravy. Na území Slovenskej republiky takúto kontrolu nadmernej alebo nadrozmernej dopravy vykonávajú správcovia diaľnic, ciest a miestnych komunikácií v spolupráci s Policajným zborom SR a orgány Policajného zboru SR. Táto povinnosť im vyplýva zo zákona č. 135/1961 Zb., podľa ktorého majú právomoc vykonávať kontroly vozidiel pri nadrozmernej preprave zisťovaním hmotnosti a meraním kalibrovanými meradlami. Vodič je povinný takýmto meraniam sa podrobiť.

Prepravná firma, ktorá vykonáva nadrozmernú alebo nadmernú prepravu musí mať, okrem vhodnej dopravnej techniky, aj informácie o miestnych podmienkach. Na vykonanie takejto prepravy sú potrebné znalosti z legislatívy štátov a regiónov, cez ktoré prepravu vykonáva. Taktiež by si mala zabezpečiť potrebné povolenia štátnych a miestnych úradov pre neštandardnú prepravu, ktorá narúša plynulosť cestnej premávky a zároveň musí vyhovovať technickému stavu vozoviek. Pri preprave by nemalo dôjsť k poškodeniu ciest, či dopravného značenia, ani iných zariadení pri komunikácii (reklamné tabule, telekomunikačné a elektrické káble, atď.). Nevhodne navrhnuté stavby a rekonštrukcie najmä okružných križovatiek výrazne komplikujú prejazd NMRD, pričom vzniká riziko poškodenia týchto stavieb.

Obr. 3.4 Preprava nadmerného nákladu
Zdroj: [35]

4 Prípadová štúdia vybraného nadrozmerného nákladu

Pri prepravách nadrozmerných nákladov musia byť k dispozícii špecializované sprievodné a technické vozidlá, ktoré zabezpečujú bezpečný prejazd ťahača s nadrozmerným nákladom a upozorňuje ostatných účastníkov cestnej premávky o tom, že na ceste je prekážka v podobe nákladu, ktorý zväčša presahuje jazdné pruhy. Počet doprovdných vozidiel sa určuje podľa veľkosti nákladu a ak je nutné zabezpečíme k spolupráci aj policajný sprievod, ktorý predpisuje zákon.

Firma, ktorá sa chce veľkým nákladom venovať potrebuje:

- znalosť miestnych podmienok,
- nielen ciest, ale aj legislatívy,
- musí mať prax a technické vybavenie.

Vždy ide o neštandardnú prepravu. Treba brať do úvahy aj zabezpečenie bezpečnosti všetkých účastníkov cestnej premávky, nepoškodiť cestu či dopravné značenie a iné zariadenia pri ceste (napr. veľké reklamné billboardy, telekomunikačné a elektrické káble, atď.). Stanovenú trasu musia schváliť príslušné inštitúcie. Vybavenie všetkých povolení trvá dlhšiu dobu.

4.1 Sprievod pri nadmernej a nadrozmernej preprave

Nadmerná a nadrozmerná doprava môže kvôli svojim rozmerom alebo kvôli svojej hmotnosti výrazne ohroziť bezpečnosť cestnej premávky. Okrem toho môže narúšať plynulosť cestnej premávky. Z týchto dôvodov sa v určitých prípadoch vyžaduje, aby tento druh cestnej dopravy mal sprievodné vozidlo.

Sprievod môže byť:

- vlastný – sprievod vozidlom dopravcu,
- špeciálny – špecializovaný sprievod vozidlami dopravcu vybavenými výstražnými oranžovými svetlami,
- policajný – sprievod policajnými vozidlami.

V prípade, že sú pri vykonávaní NMRD potrebné minimálne 2 sprievodné vozidlá, je vzhľadom na celkové parametre jazdnej súpravy a riziká dopravy potrebný sprievod, oprávnený na vykonávanie takejto činnosti na území SR. Tento špeciálny sprievod

vyžaduje sprievod vozidlami vybavenými výstražnými oranžovými svetlami a ďalším dodatkovým označením (napr. nápisom nadmerná doprava alebo na sprievodných vozidlách premenné dopravné značky, napr.: č. 101 – Nebezpečenstvo; č. 254 – Zákaz predchádzania; č. 255 – Zákaz predchádzania pre nákladné vozidlá; č. 212 – Prikázaný smer obchádzania (vľavo/vpravo); 231 – Zákaz vjazdu pre všetky vozidlá; č. 253 – Najvyššia dovolená rýchlosť 40 km/h, 60 km/h, 80 km/h, 100 km/h, 120 km/h).

Pri prekročení šírky nad 5 m, výšky nad 5,5 m a zároveň hmotnosti nad 60 t, sa vyžaduje policajný sprievod. V prípade, že sú pri vykonávaní NMRD potrebné minimálne 2 sprievodné vozidlá, je vzhľadom na celkové parametre jazdnej súpravy a riziká dopravy potrebný sprievod, oprávnený na vykonávanie takejto činnosti na území SR. FO alebo PO vykonávajúca túto činnosť, musí mať túto činnosť zapísanú v príslušnom registri SR (Obchodný register alebo Živnostenský register SR), ako napr. vykonávanie sprievodov pre nadmernú/nadrozmernú dopravu, okrem činností vykonávaných Policajným zborom.

Základné funkcie sprievodu sú:

- výstraha ostatných účastníkov cestnej premávky voči možnému nebezpečenstvu počas nadmernej a nadrozmernej dopravy,
- pomoc pri postupe nadmernej a nadrozmernej dopravy,
- riadenie cestnej premávky na križovatkách, mostoch, okružných križovatkách, atď (tieto činnosti vykonáva polícia a poverení pracovníci sprievodu).

Obr. 4.1 Sprievodné vozidlá pri preprave NMRD

Zdroj: [36]

Zabezpečenie nákladu

V prípade vybavenia všetkých potrebných povolení na prepravu nadrozmerného nákladu, je potrebné ho naložiť a poriadne zabezpečiť. Aby bol náklad v ložnom priestore dostatočne zabezpečený a nespôsoboval svojím pohybom prekážky v jazde, musia byť použité špeciálne prostriedky. Na upevnenie nákladu sa pritom používa množstvo prostriedkov, materiálov a vybavenia. Medzi najznámejšie patria najmä popruhy, ktoré zabezpečujú paletové loženie alebo väčší náklad na mieste. Okrem nich sú často používané prostriedky na zvýšenie trenia, protišmykové podložky ale aj blokovacie tyče, výplňové materiály, siete a prikrývky.

Každý správny dopravca by mal zvážiť povahu, veľkosť ale aj hmotnosť nákladu a prispôbiť jej zabezpečenie v ložnom priestore. Zabezpečenie nákladu upravuje Smernica EP a Rady č. 2014/47/EÚ o cestnej technickej kontrole úžitkových vozidiel prevádzkovaných v Únii.

Zodpovednosť/činnosť v súvislosti s nakladaním:

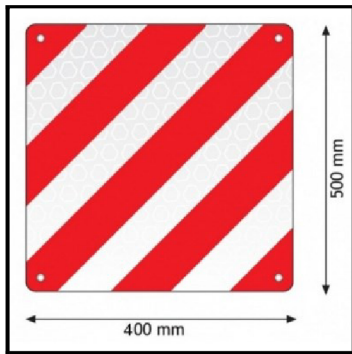
- zaistiť, aby sa nakladal iba náklad, ktorý je bezpečný a vhodný na prepravu,
- skontrolovať, či je na začiatku nakladania k dispozícii plán zabezpečenia nákladu,
- zaistiť, aby boli k dispozícii všetky osvedčenia pre časti vozidla používané na zabezpečenie nákladu,
- zaistiť, aby bolo vozidlo v dobrom stave a nákladný priestor bol čistý,
- zaistiť, aby na začiatku nakladania bolo všetko vybavenie potrebné na zabezpečenie nákladu k dispozícii v dobrom stave,
- zaistiť, aby podlaha vozidla nebola počas nakladania nadmerne namáhaná,
- zaistiť, aby bol náklad vo vozidle správne rozmiestnený s ohľadom na rozloženie zaťaženia náprav vozidla a na primerané medzery (v pláne zabezpečenia, ak je k dispozícii),
- zaistiť, aby vozidlo nebolo preťažené,
- zaistiť, aby sa správne použilo potrebné doplnkové vybavenie, ako napríklad protišmykové podložky, výplňové a výstelkové materiály, blokovacie tyče a všetko ostatné zabezpečovacie vybavenie, ktoré sa má počas nakladania uplatniť (podľa plánu zabezpečenia, ak je k dispozícii),
- zaistiť, aby v prípade potreby bolo vozidlo riadne utesnené,

- zaistiť, aby sa správne použilo viazacie vybavenie (podľa plánu zabezpečenia, ak je k dispozícii),
- v prípade potreby uzavrieť vozidlo. [21]

Aby sa zabránilo kĺzaniu, preklápaniu, valeniu, putovaniu, závažnej deformácii a rotácii (okolo ktorejkoľvek zvislej osi), je možné využiť spoločný účinok zamykania, blokovania, priameho priviazania a trecieho priviazania. Pri ukladaní akéhokoľvek nákladu do vozidla sa nesmú prekročiť maximálne povolené rozmery, zaťaženie náprav a celková hmotnosť. Pre zabezpečenie primeranej stability, riadenia a brzdenia je potrebné brať do úvahy aj minimálne zaťaženie náprav, ako je stanovené v právnych predpisoch alebo určené výrobcom vozidla. Na prevoz niektorých druhov nákladov sa používajú účelovo konštruované vozidlá vrátane osobitného vybavenia na zabezpečenie nákladu. V prípade prepravy neštandardného nákladu môže byť zabezpečenie veľmi komplikované a vyžaduje si odbornú analýzu. Na to sa používajú upevňovacie laná, kotvy, viazacie body, skrutkovacie systémy, rôzne lišty, stĺpiky, bočné a zadné steny. Kontrola nadmernej a/alebo nadrozmernej dopravy sa vykonáva meraním a vážením. Najväčšie prípustné rozmery vozidiel a jazdných súprav sa merajú v zmysle STN 30 0026 (Základná terminológia cestných vozidiel. Rozmery vozidiel. Termíny a definície). Do celkových rozmerov vozidla sa neberú zariadenia namontované na vozidle. V európskych normách EN 12640, EN 12641, EN 12642 a EN 283 sú stanovené požiadavky na konštrukciu vozidla a viazacie body nákladných prepravných jednotiek, vozidiel a výmenných nadstavieb.

4.2 Označenie prečnievajúceho nákladu

Pri preprave prečnievajúceho nákladu o viac ako 40 cm musí byť vozidlo vpredu alebo vzadu označené reflexným označením s červenými a bielymi pruhmi širokými 70 mm až 100 mm a smerujúcimi od pozdĺžnej strednej roviny vozidla pod uhlom 45° nadol. Označenie si musí počas používania v cestnej premávke zachovávať aspoň približne svoj tvar. Za prečnievajúci náklad sa považuje aj bicykel alebo iný predmet prepravovaný na nosiči namontovanom vzadu na vozidle. [22]

Obr. 4.2 Označenie prečnievajúceho nákladu
Zdroj: [37]

4.3 Označenie zvláštnej / výnimočnej dopravy

Vozidlá vykonávajúce nadrozmernú dopravu, ktorých šírka prevyšuje 3,00 m alebo výška prevyšuje 4,30 m alebo dĺžka prevyšuje 23,0 m vrátane prepravovaného nákladu, alebo nadmernú dopravu, ktorých vozidlo alebo jazdná súprava prevyšuje 50,0 t, musia byť v prednej a zadnej časti vozidla označené špeciálnym informatívnym označením v zmysle [23] vyhlášky MDV SR, ktoré upozorňuje na zvláštnu dopravu. Ostatné vozidlá vykonávajúce nadmernú alebo nadrozmernú dopravu, najmä sprievodné vozidlá, sa tiež označujú špeciálnym informatívnym označením, ktoré upozorňuje na zvláštnu dopravu.

Zvláštnym výstražným svetidlom vyžarujúcim prerušované svetlo oranžovej farby musia byť z pohľadu nadmernej a nadrozmernej dopravy okrem predpísaných ostatných svetelných zariadení vonkajšieho osvetlenia vybavené vozidlá v zmysle tejto vyhlášky.

Označené musia byť vozidlá:

- motorové vozidlá a prípojné vozidlá, pre ktoré to ustanoví typový schvaľovací úrad pri typovom schválení vozidla alebo schvaľovací orgán pri schválení jednotlivého vyrobeného alebo jednotlivého dovezeného vozidla, alebo príslušný cestný správny orgán, ktorý vydal povolenie na zvláštne užívanie cesty,
- sprievodné vozidlá vpredu prípadne vzadu (každé sprievodné vozidlo).

Ak nadmerná preprava celkovej hmotnosti nad 60 t má na úrovni koľají krížiť železničnú dráhu, dopravca je povinný vyžiadať si súhlas na kríženie železničnej dráhy od dráhového správneho úradu. Ak nadrozmerná preprava výšky nad 4,5 m má prechádzať pod trolejovým vedením, alebo priecestím elektrifikovanej trate dopravca je povinný vyžiadať si súhlas na kríženie od správcu alebo vlastníka.

Špeciálne informatívne označenie je vyhotovené v žltej farbe z materiálu so spätným odrazom triedy 2 [24] a s nápisom „ZVLÁŠTNA PREPRAVA“ alebo „VÝNIMOČNÁ PREPRAVA“. Farba písmen je čierna. Pri medzinárodnej nadmernej preprave alebo nadrozmernej preprave nápis môže byť v jazyku členského štátu Európskej únie alebo v jazyku iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore, napríklad „SONDERTRANSPORT“, „EXCEPTIONAL TRANSPORT“, „TRASPORTO ECCEZIONALE“, „CONVOI EXCEPTIONNEL“, „ABNORMAL TRANSPORT“, „SPECIAL TRANSPORT“.

Špeciálne označenie týchto vozidiel je tvorené červenými a bielymi pruhmi širokými 70 až 100 mm, ktoré smerujú od pozdĺžnej strednej roviny vozidla pod uhlom 45° nadol, pričom najmenšia plocha tohto označenia musí byť 0,10 m² a musí mať tvar pravouholníka s dĺžkou jednej strany najmenej 250 mm.

Obr. 4.3 Tabuľka s označením „Zvláštna preprava“
Zdroj: [37]

Týmto označením musia byť vybavené:

- vozidlá kategórie M, N, O, T, C a R (osobné vozidlá, autobusy, nákladné vozidlá, prípojné vozidlá, traktory, prípojné vozidlá za traktory), ktorých šírka prevyšuje 2,55 metrov, pri izotermických vozidlách 2,60 m (tzv. „široké vozidlá“) – vozidlá vykonávajúce prácu za jazdy (tzv. „pracujúce vozidlá“), patria sem rôzne zametacie vozidlá, vozidlá správcov pozemných komunikácií, sprievodné vozidlá nadrozmernej alebo nadmernej prepravy, záchranné vozidlá a podobne,
- vozidlá kategórie P a S – pracovné stroje samohybné, pracovné stroje nesené a ťahané vymeniteľné stroje.

Obr. 4.3 Označenie vozidiel

Zdroj: [38]

Rozhodnutie o zvláštnom užívaní pozemných komunikácií

S neštandardnou cestnou prepravou sú často spojené vysoké finančné riziká. Plánovanie operácie na získanie povolenia cezhraničnej neštandardnej cestnej prepravy môže byť veľmi zložitý, keďže podmienky na získanie povolenia sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia. V niektorých členských štátoch vydanie povolenia trvá niekoľko dní, zatiaľ čo v iných môže proces trvať aj dva mesiace a viac. Hlavným dôvodom spomalenia je skutočnosť, že orgány vydávajúce povolenie musia žiadosť konzultovať s viacerými miestnymi a regionálnymi cestnými úradmi, s majiteľmi mostov a s políciou, ktorá vydáva povolenie na úsek pre neštandardnú prepravu po cestných komunikáciách, ktoré sú v jej kompetencii. V dôsledku zjednodušenia procesu by sa členské štáty mali zamyslieť nad širším použitím dlhodobého povolenia pre tie vozidlá, ktoré presahujú maximálne povolené limity stanovené v smernici č. 53/96/ES, ale nepredstavujú vážnejší problém ako napr. poľnohospodárske vozidlá. Na území SR je oprávnený na vydanie žiadosti cestný správny orgán, ktorý po preskúmaní žiadosti prepravu povolí alebo zamietne. Povolenie sa vydáva na každú prepravu zvlášť a má neprenosný charakter. Hlavnou úlohou orgánu štátnej správy je schváliť technickú spôsobilosť prepravnej trasy pre takúto prepravu, stanoviť podmienky, za akých sa preprava môže vykonať a to ako z hľadiska ochrany komunikácie, tak aj z hľadiska bezpečnosti cestnej premávky. Preto sa povolenie vydáva po dohode s dopravným inšpektorátom. Správny orgán je povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začiatku konania, vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr od 60 dní. Ak správny orgán nemôže rozhodnúť do 30 dní je povinný o tom účastníka konania s uvedením dôvodov upovedomiť.

Preprava nadmerného nákladu sa povoľuje len vtedy, ak nie je možné ho rozdeliť

na menšie časti, pri ktorých by neboli prekročené všeobecne záväzné limity. Žiadosť o vykonanie prepravy nad 60 t sa musí preukázať že nie je možné znížiť hmotnosť nákladu (napríklad preprava nádoby reaktora pre jadrovú elektrárňu) alebo nemôže byť použitý iný spôsob prepravy, Tiež sa musí preukázať, že zaťaženie mostov a nosnosť vozoviek overená statickým posúdením umožní realizáciu prepravy. [25]

4.4 Odstavenie a presmerovanie prepravy

Pri vykonávaní prepravy vozidlami, ktoré svojou šírkou zaberú viacero jazdných pruhov sa odporúča dopravu na niektorých úsekoch ciest presmerovať alebo odstaviť, a to za asistencie Policajného zboru SR vybavenými zvláštnymi zvukovými výstražnými znameniami a zvláštnymi výstražnými svietidlami. Limitovaná je aj rýchlosť súpravy, pri väčších prepravách môže byť maximálne 30 km/h. O uzávierke, obchádzke alebo odklone rozhoduje cestný správny orgán po dohode s dopravným inšpektorátom. Niektoré úseky musí polícia úplne uzavrieť, pretože sa súprava nikde nedá odstaviť, aby mohli prejsť vozidlá okolo nákladu. Musí byť presne stanovený aj počet sprievodných vozidiel, aby mohli zablokovať všetky príjazdové cesty. Limitovaná je aj rýchlosť súpravy, pri väčších prepravách je maximálne 30 km/h. V prípade potreby o vykonávanom sprevádzaní informuje motoristickú verejnosť cestou oznamovacích prostriedkov. Pri extrémnych nákladoch je často stanovený aj čas, kedy sa môže nadrozmerná preprava realizovať a je to prevažne v nočných hodinách. Prehľad základných prípustných mier podľa Smerníc Rady 96/53/ES, ktorou sa v spoločenstve stanovujú najväčšie prípustné rozmery niektorých vozidiel vo vnútroštátnej a medzinárodnej cestnej doprave a maximálna povolená hmotnosť v medzinárodnej cestnej doprave a Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/7/ES, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/53/ES.

Najväčšia povolená šírka pre cestné nákladné motorové vozidlá a ich prípojné vozidlá	2,55 m
Najväčšia povolená výška pre cestné nákladné motorové vozidlá a ich prípojné vozidlá	4,00 m
Zaťaženie na jednotlivé nápravy na motorových vozidlách	10,0t
Zaťaženie jednotlivej hnacej nápravy na motorových vozidlách	11,5t
Celková hmotnosť jazdnej súpravy	48,0t
Najväčšia povolená dĺžka súpravy ťahača s návěsom	16,50 m
Najväčšia povolená dĺžka súpravy ťahača s jedným privesom	18,75 m

Tab. 4.4 Rozmery

Zdroj: [40]

4.5 Systém a postup celej prepravy nadrozmerného nákladu kombajnov, traktorov, poľnohospodárskej techniky

Proces prípravy je spojený s fyzickou prípravou, kde je nevyhnutná účasť tretích organizácií, aby sa uvoľnil celý naplánovaný úsek. Je potrebné odstrániť prekážky, ktoré by mohli zabrániť prejazdu nákladu, ako demontáž cestného značenia, reklamných billboardov, elektrických a telekomunikačných káblov, drôtov, niekedy prerušiť dodávky prúdu, potrebná účasť statikov, ktorí robia výpočty a preverujú nosnosť mostov, po ktorých bude náklad prechádzať. Veľakrát sa mosty podopierajú špeciálnymi podperami, alebo sa volí iná trasa.

Nákladné vozidlo presahujúce rozmery sa môže používať v premávke na pozemných komunikáciách len na základe povolenia vydávaného príslušným správnym orgánom podľa osobitného predpisu. Ak si to stroje alebo stavebná technika vyžadujú, prepravy sa realizujú aj pomocou podvalníkov. Ak nie je možnosť naložiť techniku z rampy alebo vyložiť na rampu, resp. žeriavom, existuje podvalník s nájazdovými lyžinami. Podvalníky sa využívajú hlavne pri väčších strojoch napr. traktoroch, kombajnoch a veľkých poľnohospodárskych strojoch.

Najväčšie prípustné rozmery vozidla a jazdnej súpravy prevádzkovaných v premávke na pozemných komunikáciách nesmú presiahnuť hodnoty uvedené v prílohe č. 1 prvom a štvrtom bode Nariadenie vlády SR č. 403/2005 Z.z., z ktorého vyplýva:

Bod 4 nariadenia vlády - ďalšie technické požiadavky na vozidlá súvisiace s hmotnosťami a rozmermi

4.1 Všetky vozidlá- hmotnosť pripadajúca na hnaciu nápravu alebo hnacie nápravy vozidla alebo jazdnej súpravy nesmie klesnúť pod 25 % celkovej hmotnosti naloženého vozidla alebo jazdnej súpravy, ak sa používajú v medzinárodnej doprave.

4.2 Prívesové súpravy -vzdialenosť medzi poslednou nápravou motorového vozidla a prvou nápravou prívesu má byť najmenej 3,0 m.

4.3 Najväčšia prípustná hmotnosť závisiaca od rázvoru - najväčšia prípustná hmotnosť v tonách štvornápravového motorového vozidla nesmie presiahnuť päťnásobnú vzdialenosť v metroch medzi stredmi najprednejšej a poslednej nápravy vozidla.

4.4 Návesy - vzdialenosť meraná horizontálne medzi osou návesového čapu a akýmkoľvek bodom vonkajšieho obrysu prednej časti návesu musí byť menšia ako 2,04 metrov. [26]

4.6 Návrhy na zlepšenie spôsobu dopravy, lepšie podmienky pri komunikácií

Výrazný technologický pokrok, inteligentná špecializácia, digitalizácia a vplyv novej ekonomiky sa dotýka všetkých módov dopravy. Z nich sa v rámci národného hospodárstva najrýchlejšie rozvíja cestná doprava. Rozvoj inteligentnej mobility je nevyhnutný z hľadiska prispôsobovania sa meniacim podmienkam a požiadavkám spoločnosti a ich nárokom na prepravu tovaru a dopravu osôb. Z tohto dôvodu je potrebné iniciovať a podporiť snahy o vzájomné prepojenie jednotlivých módov dopravy do uceleného logického celku, pričom pre inteligentnú mobilitu v SR je okrem cestnej dopravy dôležitá najmä železničná (dráhová koľajová), kombinovaná, perspektívne aj letecká doprava, ako aj vodná doprava so zameraním na vodnú cestu Dunaj a plánovanú Vážsku vodnú cestu.

Ministerstvom dopravy a výstavby SR bol vypracovaný „Dlhodobý plán pre adresovanie výziev v cestnej doprave a inteligentnej mobilite na roky 2021 – 2030. Predstavuje víziu rozvoja inteligentnej mobility a politiku pre nastavenie podmienok prostredia, rozvoj ekosystému a využitie jej konceptov v dopravných systémoch a v spoločenskej praxi Slovenska. [27] Pre fungovanie komplexného systému je nevyhnutá aj rekonštrukcia a dobudovanie informačno-technických komponentov do už existujúcej infraštruktúry, a teda úloha pripraviť ju tak na možnosť jazdy autonómnych, automatizovaných a prepojených vozidiel.

Boli stanovené novonavrnuté princípy na zlepšenie cestnej infraštruktúry:

- schváliť zmenu koncepcie cestnej siete - podľa novej koncepcie by sa mali cesty deliť do nasledujúcich kategórií:
 1. Diaľnice (D),
 2. Štátne cesty (S),
 3. Krajské cesty (K),
 4. Lokálne cesty (L),
 5. Miestne cesty (M),
 6. Účelové cesty (U),

- zlepšiť a skrátiť doby trvania predinvestičnej a investičnej prípravy – stav by mal zlepšiť zákon č. 343/2015 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- rýchlejší postup výstavby siete diaľnic a rýchlostných ciest,
- vybudovať inteligentné dopravné systémy, ktoré bude tvoriť centrálny prvok na Slovensku.

Z pohľadu budovania inteligentných dopravných systémov je veľmi dôležitá realizácia Národného systému dopravných informácií, ktorý bude tvoriť centrálny prvok inteligentných dopravných systémov na Slovensku. Pre efektívnu funkciu národného systému je ale potrebné budovať periférnu infraštruktúru, na základe ktorej bude tento systém generovať dopravné informácie pre koncových používateľov, prípadne pre riadenie dopravy. V globálnej rovine sa javí ako problematická najmä nedostatočná previazanosť výstavby nových komunikácií a ich vybavovanie nástrojmi dopravného systému a ďalej umiestňovanie inteligentného dopravného systému technológií na cesty I. triedy a primerane aj na cestách II. a III. triedy.

Významnými v súčasnosti vyťaženými cestami (podľa Strategického dopravného modelu SR) sú úseky cesty I/18 v trase plánovanej diaľnice D1 (napr. kritická doprava v meste Ružomberok a Prešov), ale i pokračovanie cesty I/18 z Prešova cez Vranov nad Topľou do Strážskeho a tiež úsek cesty I/10 medzi Bytčou, Makovom a štátnou hranicou s Českou republikou, čiže najvýznamnejšie prepojenie západnej a východnej časti územia Slovenska jeho severnou časťou od Českej republiky po Ukrajinu. Alarmujúci je podiel ťažkej nákladnej dopravy na ceste I/11 spolu s cestou I/12 medzi Žilinou a Čadcou do Českej republiky a Poľska, kde vo veľkej miere ide o tranzit v severojužnom smere a o dopravu medzi automobilkami pri Žiline a českých Nošoviciach. V dlhodobom horizonte je potrebné zabezpečiť vylúčenie dopravy z intravilánov municipalít v rámci cesty I/59 medzi Dolným Kubínom a štátnou hranicou s Poľskou republikou. [28]

Vplyv dopravy na rozvoj hospodárstva sa v SR v súčasnosti prejavuje najmä rastom výkonov stavebníctva, vyvolanom budovaním diaľnice, údržbou cestnej siete a prestavbou hlavných železničných ťahov medzinárodného významu na vyššie prevádzkové rýchlosti. Doprava negatívne vplyva na životné prostredie z dvoch základných aspektov, a to výstavbou dopravnej infraštruktúry a z hľadiska škodlivých

dopadov z dopravnej prevádzky. Rastúce objemy dopravy vedú k zvýšenému tlaku na životné prostredie, najmä vo vzťahu k zmene podnebia a strate biologickej rozmanitosti. Pozitívom je, že technologické zlepšenia zabezpečujú zníženie znečisťovania ovzdušia z cestnej dopravy napriek rastu objemov dopravy.

V publikovanej Bielej knihe dopravy (Doprava 2050) sú navrhované ambiciózne ciele pre osobnú aj nákladnú dopravu, ktoré treba dosiahnuť do roku 2050. V nákladnej doprave pri preprave tovaru na vzdialenosť väčšiu ako 300 km použiť železnice alebo vodnú prepravu – do roku 2030 celkom 30 % z nákladnej prepravy a do roku 2050 viac ako 50 %. [29]

ZÁVER

Doprava je pohyb dopravných prostriedkov po dopravných komunikáciách. Bez tohto pohybu by sme už v súčasnej dobe nedokázali existovať. Práve preto doprava prináša mnoho výhod aj nevýhod. Vstup Slovenskej republiky do EÚ ovplyvnil aj prepravu nadlimitných nákladov. Medzi členskými štátmi vznikla snaha o štandardizáciu postupov pri uskutočňovaní nadmernej a nadrozmernej prepravy. Aj zo strany Slovenskej republiky je nutné upraviť alebo novelizovať legislatívu, aby tieto postupy brala do úvahy. Moja bakalárska práca je preto zameraná na nákladnú cestnú dopravu, ktorá je veľmi populárna. Zameriava sa hlavne na podmienky v nadmernej a nadrozmernej preprave, ako lepšie využiť efektivitu dopravných trás, aby bolo vozidlo plne využité a kvalitne zabezpečené. Možnosti dopravných firiem vykonať prepravu nadrozmerných a nadlimitných nákladov sú limitované najmä ich technickou základňou. Riziká, ktoré vyplývajú pri preprave nadlimitných nákladov po pozemných komunikáciách treba pred každou prepravou podrobne analyzovať. Mnohé je možné eliminovať kvalitným vypracovaním profilu prepravnej trasy. Ak sa nezohľadnia spomínané riziká, môže nastať narušenie bezpečnosti a plynulosti dopravného systému a následnému vzniku mimoriadnej udalosti. V bakalárskej práci je upriamená pozornosť aj na spôsob označovania sprievodných vozidiel a vozidiel prepravujúcich nadlimitný náklad. Cieľom je upozorniť a informovať ostatných účastníkov cestnej premávky o prekročení povolených rozmerov alebo hmotnosti prepravovaného nákladu.

Bakalárska práca rieši aj ako efektívne využívať prepravu nákladov, ako prispieť k zlepšeniu životného prostredia. Upozorňuje na novinky, ako alternatívnou technológiou budúcnosti v automobilovom priemysle je vodíkový pohon.

Cieľom bakalárskej práce bolo s využitím teórie logistiky a metód analýzy identifikovať kritické miesta v doprave, spracovať návrhy opatrení pre zlepšenia a zhodnotiť ich.

ZOZNAM ZDROJOV

- [1] doprava, In: Encyclopédia Beliana. 1. vyd. Bratislava: Encyklopedický ústav SAV; Veda, 2003. 702 s. ISBN 80-224-0761-5. Zväzok 3. (Č – Eg)
- [2] Zákon NR SR c. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov
- [3] Euroekonom.sk, online, dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/obchod/logistika/>
- [4] Pravidlá INCOTERMS 2020, online, dostupné na: <https://sk.kuehne-nagel.com/-/knowledge/incoterms>
- [5] Euroekonom.sk, online, dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/obchod/logistika/medzinarodna-federacia-spediterskych-zvazov-fiata/>
- [6] Zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších právnych predpisov
- [7] ČESMAD Slovakia, online, dostupné na: <https://www.cesmad.sk>
- [8] Únia Autodopracov Slovenska – UNAS, online, dostupné na: <http://www.uniadopravcov.sk>
- [9] Článok 2 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy
- [10] Vyhláška č. 11/1975 Zb. o Dohovore o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR)
- [11] Metodický pokyn č. 93/2018 v znení metodického pokynu č. 48/2020 Postup pre pridelenie a vydávanie trvalých prepravných povolení CEMT a postup pri odovzdávaní jednorazových prepravných povolení vnútroštátnym dopravcom na vykonávanie medzinárodnej cestnej dopravy
- [12] Vyhláška č. 64/1987 Zb. o Európskej dohode o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí (ADR)
- [13] Zákon č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách
- [14] Nariadenie vlády SR č. 349/2009 Z.z. najväčších prípustných rozmeroch vozidiel a jazdných súprav, najväčších prípustných hmotnostiach vozidiel a jazdných súprav, ďalších technických požiadavkách na vozidlá a jazdné súpravy v súvislosti s hmotnosťami a rozmermi a o označovaní vozidiel a jazdných súprav
- [15] Zákon NR SR č. 145/1995 Zb. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov

- [16] Súhrnné ukazovatele za dopravu a pošty. Štatistický úrad Slovenskej republiky, dostupné na: <http://www.portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=23745>
- [17] Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 561/2006 z 15. marca 2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy
- [18] Tecta logistic, online, dostupné na: <https://www.tecta.sk/sluzby/preco-si-vybrat-prave-nas/>
- [19] Zákon č. 131/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon)
- [20] Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [21] Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2014/47/EÚ o cestnej technickej kontrole úžitkových vozidiel prevádzkovaných v Únii
- [22] Vyhláška 30/2020 Z.z o dopravnom značení
- [23] Vyhláška MDV SR č. 134/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v cestnej premávke v znení neskorších predpisov
- [24] STN 01 8020 Dopravné značky na pozemných komunikáciách.
- [25] GNAP, J. 2004. Medzinárodná cestná nákladná doprava. Žilina: ŽU, 2004. 222 s. ISBN 80-8070-278-0
- [26] Najväčšie prípustné rozmery vozidiel a jazdných súprav sa merajú podľa STN 30 0026 - Základná terminológia cestných vozidiel. Rozmery vozidiel. Termíny a definície.
- [27] Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, online, dostupné na: <https://www.mindop.sk/strategicke-dokumenty.pdf>
- [28] Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky, online, dostupné na: <https://www.opii.gov.sk/download/d/strategicky-plan-rozvoja-dopravy-SR-do-roku-2030.pdf>
- [29] Enviroportál - životné prostredie online (enviroportal.sk)
- [30] Dodací list, dostupné na: <https://www.faxcopy.sk/kancelarske-potreby/kancelaria/tlacivo-dodaci-list-s-dph-a5-samoprepis-100l>
- [31] STAZ, dostupné na: <https://www.protex.sk/produkt/10507-zaznam-o-prevadzke-nakladneho-vozidla-staska-a4-blok-cislovany>
- [32] Preprava nadrozmerného nákladu, dostupné na: <https://www.asb.sk/stavebnictvo/stavebna-technika/preprava-tazkych-anadrozmernych-nakladov>
- [33] Podvalník typu SCHEUERLE, dostupné na: <https://www.truck1.sk/navesy/navesy-podvalniky/scheuerle-euro-combi-a7244842.html>

- [34] Preprava ťažkých a nadrozmerných nákladov, dostupné na:
<https://www.asb.sk/stavebnictvo/stavebna-technika/preprava-tazkych-anadrozmernych-nakladov>
- [35] Preprava nadrozmerných nákladov, dostupné na:
<https://www.tecta.sk/sluzby/nadrozmer-na-a-nadmerna-preprava/>
- [36] Sprievodné vozidlá pri preprave NMRD, dostupné na:
http://www.nadrozmerneprepravy.sk/sprievody_nadrozmernych_nakladov.html
- [37] Označenie prečnievajúceho nákladu, dostupné na:
<https://www.hakom.sk/produkt/oznacenie-precnievajuceho-nakladu>
- [38] Tabuľka s označením – Zvláštna preprava, dostupné na:
<https://www.truckmall.sk/43440-tabulka-zvlastna-preprava-sk.html>
- [39] Označenie vozidiel, dostupné na: <https://www.eastwestlogistik.sk/galeria.html>
- [40] Rozmery, dostupné na: <https://www.asb.sk/stavebnictvo/stavebna-technika/preprava-tazkych-anadrozmernych-nakladov>

ZOZNAM SKRATIEK

napr.	napríklad
resp.	respektíve
t. j.	to jest
%	percentá
tzv.	takzvaný
t	tona
m	metre
mm	milimetre
km/h	kilometer za hodinu
km	kilometer
Z.z.	Zbierka zákonov
CO ₂	oxid uhličitý
No _x	oxid dusnatý
PM _{2,5}	jemné častice prachu veľkosti 2,5 mikrometrov
EÚ	Európska únia
ES	Európske spoločenstvo
EP	Európsky parlament
SR	Slovenská republika
CDB	Cestná databanka
KÚ	Krajský úrad
KÚ CDPK	Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie
ObÚ CDPK	Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie
KD	Kamiónová doprava
RVHP	Rada vzájomnej a hospodárskej pomoci
STAZ	Denný záznam o prevádzke vozidla
MKD	Medzinárodná kamiónová doprava
CMR	Prepravný doklad v medzinárodnej doprave
e-CMR	Elektronický prepravný doklad v medzinárodnej doprave
IRU	Medzinárodná únia cestnej dopravy
MCD	Medzinárodná cestná doprava
CEMT	Konferencia európskych ministrov dopravy
FO	Fyzická osoba

PO	Právnická osoba
CND	Cestná nákladná doprava
MCND	Medzinárodná cestná nákladná doprava
ADR	Európska dohoda o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
PK	Pozemné komunikácie
SSC	Slovenská správa ciest
ObÚ	Obecný úrad
MÚ	Mestský úrad
COC	Osvedčenie o zhode
NMRD	Nadmerná a nadrozmerná doprava
PK	Pozemné komunikácie
ZUPK	Zvláštne užívanie pozemných komunikácií
STN	Slovenské technické normy
EN	Európske normy
NDS	Národná diaľničná spoločnosť, a.s.
MEGC	Viacčlánkový kontajner
UN	Identifikačné číslo látky
OSN	Organizácia spojených národov
HDP	Hrubý domáci produkt
BBC	Britská televízna a rozhlasová verejnoprávna spoločnosť
TCO	Total Cost of Ownership -Celkové náklady na vlastníctvo
SRC	Selektívna katalycká redukcia

ZOZNAM GRAFICKÝCH OBJEKTOV A TABULIEK

Obr. 1.3.1 Dodací list	19
Obr. 1.3.2 STAZ – záznam o prevádzke vozidla	19
Obr. 2.3 Preprava nadrozmerného nákladu	30
Obr. 2.3 Podvalník typu SCHEUERLE	30
Obr. 3.1.1 Preprava ťažkých a nadrozmerných nákladov	43
Obr. 3.4 Preprava nadrozmerných nákladov	44
Obr. 4.1 Sprievodné vozidlá pri preprave NMRD	46
Obr. 4.2 Označenie prečnievajúceho nákladu	49
Obr. 4.3 Tabuľka s označením – Zvláštna preprava	50
Obr. 4.3 Označenie vozidiel	51

Tabuľky

Tab. 4.4.1 Rozmery	52
--------------------------	----

PRÍLOHY

Príloha 1	Žiadosť o povolenie nadrozmernej alebo nadmernej prepravy
Príloha 2	Medzinárodný nákladný list
Príloha 3	Povolenie CEMT

Príloha 1 Žiadosť o povolenie nadrozmernej prepravy

Kombinovaná žiadosť o povolenie nadrozmernej a/alebo nadmernej cestnej prepravy (formulár)

ŽIADOST O POVOLENIE NADROZMERNEJ A/ALEBO NADMERNEJ CESTNEJ PREPRAVY ABNORMAL ROAD TRANSPORT APPLICATION FORM

- žiadosť na zvláštne užívanie pozemných komunikácií pri nadmernej a/alebo nadrozmernej preprave pre cestný správny orgán
application for special usage of road infrastructure for abnormal transport for road administration office
- žiadosť o súhlas na kríženie železničnej dráhy pri nadmernej a nadrozmernej preprave nad 60 ton
application for permission for railway crossing from owner or operator of railway infrastructure for abnormal transport over 60 tonnes
- žiadosť o súhlas na kríženie trolejového vedenia pri nadmernej a/alebo nadrozmernej preprave nad 4,5 m výšky
application for permission for crossing under the trolley-line from administrator, owner or operator of the trolley-line for abnormal transport with the height over 4,50 m
- žiadosť o súhlas správcu pozemnej komunikácie pri opakovanej preprave s celkovou hmotnosťou nad 40 ton do 60 ton vrátane s výškou alebo šírkou do 4,5 metra vrátane
application for permission of road infrastructure manager for multiple abnormal transport with the total mass over 40 tonnes up to 60 tonnes and the height or width up to 4,50 m
- žiadosť o vyjadrenie [Slovenskej správy ciest \(SSC\)](#) k stanovenej trase nadmernej a nadrozmernej prepravy pomocou webovej aplikácie [TRASY](#) pri opakovanej preprave s celkovou hmotnosťou nad 40 ton do 60 ton vrátane s výškou alebo šírkou do 4,5 metra vrátane
application for the route assessment by [Slovak Road Administration \(SSC\)](#) for route created by web application [TRASY](#) for multiple abnormal transport with the total mass over 40 tonnes up to 60 tonnes and the height or width up to 4,50 m

--

1. Všeobecné informácie / *General information*

VYHRADENÉ PRE ADMINISTRÁCIU / <i>RESERVED FOR ADMINISTRATION</i>	
Číslo klienta / <i>Client No.</i>	
Spisové/referenčné číslo / <i>File/Reference No.</i>	

VYPLNÍ ŽIADATEĽ / <i>TO BE FILLED BY THE APPLICANT</i>	
Meno žiadateľa / <i>Name of the applicant</i>	Meno dopravcu / <i>Name of the carrier</i>
Ulica, číslo / <i>Street,</i> <i>No.</i>	Ulica, číslo / <i>Street,</i> <i>No.</i>
Mesto / <i>City</i>	Mesto / <i>City</i>
Štát / <i>Country</i>	Štát / <i>Country</i>
Telefón / <i>Phone</i>	Telefón / <i>Phone</i>
Fax	Fax
E-mail	E-mail

IČO /Company reg. No. Zodpovedná osoba / Responsible person:		IČO /Company reg. No. Zodpovedná osoba / Responsible person:		
Druh prepravy Type ofthetransport	☐ jednotlivá preprava / single transport	☐ preprava s celkovou hmotnosťou do 40 ton vrátane s výškou alebo šírkou do 4,5 metra vrátane / transportwiththetotalmass up to 40 tonneswiththeheight or width up to 4,50 m	☐ preprava s celkovou hmotnosťou nad 40 ton do 60 ton s výškou alebo šírkou do 4,5 metra vrátane / transportwiththetotalmass over 40 tonnes up to 60 tonneswiththeheight or width up to 4,50 m	
	☐ opakovaná preprava / multipletransport			
	☐ jednotlivá preprava stavebných mechanizmov do 30 km / single transportofconstructionmachinery up to 30 km			☐ preprava nad 60 ton alebo s výškou alebo šírkou nad 4,5 metra / transportwiththetotalmass over 60 tonnes or withtheheight or width over 4,50 m
	☐ opakovaná preprava stavebných mechanizmov / multipletransportofconstructionmachinery			
	☐ do 30 km vrátane / up to 30 km			
	☐ nad 30 km / over 30 km			
Termín prepravy Dateofthetransport	Od (dd.mm.rrrr) / From (dd.mm.yyyy)	Do (dd.mm.rrrr) / To (dd.mm.yyyy)		
Za prepravu zodpovedá (Meno, adresa, telefón) Responsibleperson fortransport(Name, Address, Phone)				

2. Technické parametre nákladu a vozidla / súpravy / *Technicaldescriptionofthecargo and thevehicle / vehiclecombination*

Náklad /Cargo	popis/description	hmotnosť mass	t
	☐ deliteľný náklad / divisiblecargo ☐ nedeliteľný náklad / indivisiblecargo		
	☐ nebezpečný náklad - ADR / dangerousgoods - ADR	☐ látka znečisťujúca vodu / water pollutant	
	Najprísnejšia kategória tunela prepravovaných nebezpečných vecí / The most strict tunnel category of carried dangerous goods		
Sólo vozidlo Single vehicle	typ type	EČV Reg. No.	hmotnosť mass t
Ťažné vozidlo Towingvehicle	typ type	EČV Reg. No.	hmotnosť mass t
Prípojné vozidlo Trailer or semi-trailer	typ type	EČV Reg. No.	hmotnosť mass t
Postrk Pushingvehicle	typ type	EČV Reg. No.	hmotnosť mass t
Sprievodné vozidlo Escortvehicle	typ type	EČV Reg. No.	
Vozidlo/súprava Vehicle / vehiclecombination	celková dĺžka totallength	m	vrátane postrku includingpushingvehicle m
	celková šírka totalwidth	m	
	celková výška totalheight	m	znižovaná výška loweredheight m
	celková hmotnosť totalmass	t	vrátane postrku includingpushingvehicle t
Rázvory náprav vozidla / súpravy v metroch Allwheelbasesofvehicle/vehiclecombinationfromthefront to therear in meters			

Zaťaženia náprav vozidla / súpravy v tonách <i>All axle load of vehicle / vehicle combination from the front to the rear in tonnes</i> t	
Najväčšia povolená rýchlosť pri preprave / Maximum permitted speed during transport	km/h
Zdôvodnenie použitia zaťaženia náprav viac ako 11,5/10 tony / Justification of the use of axle load of more than 11,5/10 tonnes X Prehlasujem, že nie sú prekročené najväčšie technicky prípustné hmotnosti vozidiel, jazdnej súpravy alebo prípadajúce na nápravy. / I declare that technically permissible maximum gross mass of vehicles, vehicle combination or axle loads are not exceeded.	

3. Informácie o trase prepravy / Route information

Trasa prepravy / Route itinerary:	
Miesto vstupu do SR / Entry point into Slovakia <i>(entry border crossing)</i>	
Miesto výstupu zo SR / Exit point from Slovakia <i>(exit border crossing)</i>	

Súhlasím so spracovaním osobných údajov uvedených v tejto žiadosti a priložených prílohách v súlade so [zákonom č. 122/2013 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#) a s ich uložením a likvidáciou v súlade s platným registratúrnym poriadkom.

I agree with the processing of personal data contained in this application and the accompanying annexes in accordance with the [Act. No. 122/2013 Z.z. on the protection of personal data and on amendments to certain laws](#) and their accumulation and disposal in accordance with the applicable registry administration.

Prehlasujem, že som oboznámený/-á s podmienkami uvedenými v Technických podmienkach TP 103 Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky.

I declare that I am familiar with the conditions stipulated by the Technical Conditions TP 103 of the Ministry of Transport and Construction of the Slovak Republic.

Vyplnené pravdivo, dátum (dd.mm.rrrr) <i>Completed truthfully,</i> <i>date (dd.mm.yyyy)</i>	Meno žiadateľa <i>Name of the applicant</i> Splnomocnenie od dopravcu <i>Mandate from the carrier</i>	Podpis žiadateľa <i>Signature of the applicant</i>
--	--	--

Príloha 2 Nákladný list

1 Exemplár pre odosielateľa
Exemplar für Absender

1 Odosielateľ (meno, adresa, štát)
Absender (Name, Adresse, Land)

2 Prijemca (meno, adresa, štát)
Empfänger (Name, Adresse, Land)

3 Miesto vykladania tovaru
Ausladestelle des Gutes

4 Miesto a dátum nakladania tovaru
Eienladestelle des Gutes und Datum

5 Priložené doklady
Beiliegende Dokumente

6 Signo a číslo
Zeichen und Nr.

7 Počet balení
Anzahl der Kollis

8 Druh obalu
Art der Verpackung

9 Označenie tovaru
Bezeichnung des Gutes

10 Štatistické čís.
Statistische Nr.

11 Hr. hmotnosť v kg
Bruttogewicht kg

12 Objem m³
Umfang m³

13 Pokyny odosielateľa (colné a iné formalities)
Anweisungen des Absenders (Zoll- und sonstige Formalitäten)

14 Dobierka
Nachnahme

15 Pokyny na platenie dopravného, Anweisungen über die Frachtrechnung

16 Dopravca (meno, adresa, štát)
Frachtführer (Name, Adresse, Land)

17 Ďalší dopravca (meno, adresa, štát)
Folgende Frachtführer (Name, Adresse, Land)

18 Výhrady a poznámky dopravcu
Vorbehalte und Bemerkungen des Frachtführers

19 Na tarchu
Zu zahlen vom

20 Osobitné dojednania
Sondervereinbarungen

21 Vystavené w/Ausgefertigt in

22 Podpis a pečiatka odosielateľa
Unterschrift und Stempel des Absenders

23 Podpis a pečiatka dopravcu
Unterschrift und Stempel des Frachtführers

24 Tovar prevzatí
Gut empfangen

25 SPZ vozidla/afača
prívos/návesu

26 Užitočná hmotnosť
utzlichn hmotnosť

27 Číslo OZVV

28 Číslo jazdy

29 Hranicné prechody

30 Všetky spravidelné doklady

31 Rôzne

MEDZINÁRODNÝ NÁKLADNÝ LIST č. SK 3648612
INTERNATIONALER FRACHTBRIEF Nr. SK 3648612

Táto preprava podlieha, i keď bolo dohodnuté inak, podmienkam Dohovoru CMR o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave
Diese Beförderung unterliegt auch im Falle einer gegenseitigen Abmachung den Bestimmungen des Übereinkommens über den Beförderungsvertrag im internationalen Strassengüterverkehr (CMR)

UN číslo
UN Nummer

Oficiálne pomenovanie
Offizielle Benennung

Trieda
Klasse

Číslová skupina
Verpackungsgruppe

19 Na tarchu
Zu zahlen vom odosielateľ
Absender mena/Währung príjemca
Empfänger

Dopravné-Fracht
Zlavy
Ermäßigungen

Sakto-Saldo
Dodat. výdavky
Zuschlagkosten
Iné výdavky
Sonstige Kosten
Rôzne-Verschied.
Spolu na zaplatenie
Insgesamt zu bezahl.

20 Osobitné dojednania
Sondervereinbarungen

21 Vystavené w/Ausgefertigt in

24 Tovar prevzatí
Gut empfangen

25 SPZ vozidla/afača
prívos/návesu

26 Užitočná hmotnosť
utzlichn hmotnosť

27 Číslo OZVV

28 Číslo jazdy

29 Hranicné prechody

30 Všetky spravidelné doklady

31 Rôzne

NAKLÁDKA
euro pal. vyložené:
euro pal. naložené:

VYKLÁDKA
euro pal. vyložené:
euro pal. naložené:

Nakładka: od hod. do hod.
Vyskladka: od hod. do hod.

Potvrdenie o odovzdaní colného tranzitného dokladu:
Zolltransitdokument empfangen.

ČESMAD Slovakia, Levické 1, 826 40 Bratislava, tel./fax: 02/55410741, www.cesmad.sk

Príloha 3 Medzinárodné povolenie CEMT

Texte rédigé dans les deux langues officielles de la CEMT (1)
Text in the two official languages of the ECMT (1)

<p>CONFÉRENCE EUROPÉENNE DES MINISTRES DES TRANSPORTS Secrétariat EUROPEAN CONFERENCE OF MINISTERS OF TRANSPORT Secretariat</p>	<p>CODE DU PAYS QUI DÉLIVRE L'AUTORISATION : CODE OF THE COUNTRY ISSUING THE LICENCE :</p>	<p>Désignation de l'autorité ou de l'organisme compétent Designation of the competent Organisation or Authority</p>
---	--	---

AUTORISATION CEMT/ECMT LICENCE 2008 N°

relative au transport de marchandises effectué à titre professionnel par voie routière entre les pays Membres¹ de la
Conférence Européenne des Ministres des Transports.
for road haulage between the Member countries of the European Conference of Ministers of Transport¹.

est autorisé/this licence entitles:

La présente autorisation est valable/This licence is valid

du/from au/to

Fait à/Issued at le/on the

est autorisé/this licence entitles:

- à transporter à titre professionnel des marchandises entre des points de chargement et de déchargement situés dans des pays Membres différents de la Conférence Européenne des Ministres des Transports, au moyen d'un véhicule isolé ou d'un ensemble de véhicules couplés ;
- to carry goods by road for hire or reward between loading and unloading points situated in two different Member countries of the European Conference of Ministers of Transport, in a single vehicle or a combination of vehicles ;
- ainsi qu'à faire circuler ce ou ces véhicule(s) à vide sur tous les territoires des pays Membres ;
- and to operate this or those vehicle(s) unladen throughout the territory of the Member countries ;

SPECIMEN

1. Les pays Membres ayant une ou plusieurs autres langues officielles pourront fournir la ou les traductions nécessaires des pages 1 et 2 à leurs transporteurs.
Member countries having one or more other official languages will be able to provide their hauliers with the translation(s) of pages 1 and 2 as required.

2. Albanie (AL), Allemagne (D), Arménie (ARM), Autriche (A), Azerbaïdjan (AZ), Bélarus (BY), Belgique (B), Bosnie-Herzégovine (BH), Bulgarie (BG), Croatie (HR), Danemark (DK), Espagne (E), Émirats (EM), Finlande (FI), France (F), Géorgie (G), Grèce (GR), Hongrie (H), Islande (IS), Italie (I), Lettonie (LV), Liechtenstein (LI), Lituanie (LT), Luxembourg (L), FYR Macédoine (MK), Malte (M), Moldavie (MD), Monténégro (ME), Norvège (N), Pays-Bas (NL), Pologne (PL), Portugal (P), République démocratique (RD), République tchèque (CZ), Roumanie (RO), Fédération de Russie (RU), République-Liège (RL), Serbie (SR), Slovaquie (SK), Suède (S), Suisse (CH), Turquie (TR), Ukraine (UA), Royaume-Uni (UK), Albanie (AL), Arménie (ARM), Autriche (A), Azerbaïdjan (AZ), Bélarus (BY), Belgique (B), Bosnie-Herzégovine (BH), Bulgarie (BG), Croatie (HR), Cook République (CS), Danemark (DK), Estonie (ET), Finlande (FI), France (F), Géorgie (G), Grèce (GR), Hongrie (H), Islande (IS), Italie (I), Liban (L), Liechtenstein (LI), Lituanie (LT), Luxembourg (L), FYR Macédoine (MK), Malte (M), Moldavie (MD), Monténégro (ME), Pays-Bas (NL), Pologne (PL), Portugal (P), Roumanie (RO), Fédération de Russie (RU), Serbie (SR), Slovaquie (SK), Slovaquie (SL), Espagne (E), Suède (S), Suisse (CH), Turquie (TR), Ukraine (UA), United Kingdom (UK).

Le signe distinctif MK utilisé sur les autorisations de l'EXY Macédoine ne sous-entend pas la reconnaissance de sa validité par la Grèce.
The distinguishing sign MK on EXY Macedonia licences does not imply recognition by Greece of the validity of this sign.

3. Nom ou raison sociale et adresse complète du transporteur.
Name or business name and full address of the haulier.

4. En chiffres arabes (sauf en toutes lettres) / Arabic figures (except in full letters) / Arabic figures (except in full letters).

5. Signature et cachet de l'organisme qui délivre l'autorisation.
Signature and stamp of the Organisation or Authority issuing the licence.

Autor BP	Ivan Ladislav Kiňa
Názov BP	Preprava nadrozmerných nákladov kamiónov
Študijný program	Logistika v doprave
Rok obhajoby BP	2023
Počet strán	57
Počet príloh	3
Vedúci BP	Ing. Mgr. Tünde Molnárová
Anotácia	<p>Bakalárska práca je zameraná na prepravu v cestnej doprave, nadmernú a nadrozmernú dopravu. Práca je rozdelená do štyroch častí. Prvá časť opisuje logistické aspekty procesov, dopravu a jej význam. Druhá časť predstavuje cestné a dopravné špecifiká, rozdelenie a náležitosti pri preprave nákladov. Tretia časť sa venuje analýze prepráv, povoleniam, spôsobilosti na prepravu, sprievodným vozidlám, označení vozidiel pri preprave nadmerných nákladov.</p> <p>Štvrtá časť je venovaná doprovodu nadmernej a nadrozmernej preprave, systému a postupu poľnohospodárskej techniky. Opisuje návrhy na zlepšení spôsobu dopravy, znižovaním nákladov a analýzy a dopadom na životné prostredie. Cieľom práce je spracovať postup pri preprave nadmerných a nadrozmerných nákladov a špeciálnej techniky</p>
Kľúčové slová	preprava, doprovod a špeciálna preprava, vozidlo, životné prostredie
Miesto uloženia	ITC (knihovňa) Vysokej školy logistiky v Přerově
Signatúra	

